

NIZOZEMSKÉ

LISTY

OBČASNÍK

ČECHŮ

A

SLOVÁKŮ

V

HOLANDSKU

ROČNÍK SEDMÝ

číslo 2

2000

V TOMTO ČÍSLE:

H. BAMBASOVÁ
L. v. DIJK
B. DVOŘÁČEK
P. ENGLICKÝ
I. FLORIÁN
J. HORÁK
E. HOROVÁ
D. KANNEGIETER
J. KANTŮREK
L. MALINSKÝ
V. POKORNÁ
K. POSPÍŠIL
SERVÁC
H. SCHENKOVÁ
V. ŠADRAK II.
L. DiCAPRIO j.h.

Odpoledne Nizozemských Listů 17. června 14,00 h.

NIZOZEMSKÉ LISTY

Vydává Spolek Čechů a Slováků v Holandsku,
Rijnstraat 27, 1823 EA ALKMAAR

PŘEDPLATNÉ f 40.- zasílejte laskavě na adresu:
STICHTING TSJECHEN EN SLOWAKEN IN NEDERLAND,
C. Fabritiuspark 23, 1701 VP HEERHUGOWAARD,
Bankovní spojení: POSTBANK 606 53 37

(s označením **Předplatné a rok**, za který platíte)

REDAKČNÍ RADA: Líba van Dijk (vedoucí), Jaroslav Kantůrek, Ladislav Malinský
Externí členové: Eva Horová, Mirek Kabela, Dagmar Kannegieter
Pokladní: Monika Váňová

Redakce nezodpovídá ani za obsah, ani za gramatickou správnost podepsaných článků, zaslané příspěvky nevrací a vyhrazuje si právo tyto případně redakčně zkrátit, event. upravit. Otištěné články nemusí být vždy shodné s názory redakce.

**Adresa pro DOPISY, LUŠTÍRNU, INZERCÍ a AUTORSKÉ
PŘÍSPĚVKY: N.L., Sirtemastr. 287, 2513 XL DEN HAAG**
Toto číslo vychází před létem 2000

OBSAH:

- 03 Úvodem
- 04 Mistři světa - H.Bambasová
- 05 Zpráva konzulárního oddělení - K.Pospíšil
- 05 Hrob F.Škroupa v Rotterdamu - L.Kantůrek
- 08 Těšíte se na léto? - E.Horová
- 10 České centrum informuje - J.Kantůrek
- 12 Stavba století - H.Schenková
- 15 Po stopách Slovanů v Holandsku - V.Pokorná
- 16 Zajímavosti z kultury - České centrum
- 19 Hrozí Evropanům vyhynutí? - L.Malinský
- 20 Takové malé zamyšlení - L.v.Dijk
- 21 Není Austerlitz jako Austerlitz - I.Florián
- 22 Trocha poezie - J.Horák
- 24 Hraběnka Kinská a Mezinárodní soud - D.Kannegieter
- 25 Válka se nekoná, došly nám zbraně - Servác
- 26 Stalo se ..., stane se ... - Různí autoři
- 28 Den Země 2000 - L.DiCaprio j.h.
- 32 Víte, že ...? - L.M.
- 35 Co či koho dali Češi světu - P.Englický
- 36 Čemu nerozumím - L.Malinský
- 37 S.O.S. - B.Dvořáček
- 38 Pláží psi - V.Šadrak II.
- 40 Lušτίrna a Rozlušτίrna - L.M.
- 42 Zdraví - Hašlerky
- 43 Zadní strana: Jak jsem hrál na divadlo - L.Malinský

Ú V O D E M

Květnová Praha byla nádherná. Lodě různých velikostí pluly po svítící Vltavě. Ulice plné lidí, cizinců, ale i domorodců. Praha plná Pražským jarem, oslavou vítězství MS v ledním hokeji, maratón a spousta jiných atrakcí, které přilákaly mnoho návštěvníků. Turista, který přijel na chvilku do Prahy musí být okouzlen krásou tohoto města a krásou českých žen a asi by nemohl pochopit, že se v jiných koutech této země žije jinak a nejen trochu jinak.

A kdyby uměl číst české noviny, tak by ho asi poděsily výroky v Poslanecké sněmovně na např. téma státních svátků, zda se bude 28. září slavit jako státní svátek a zda se bude První máj dále brát jako Svátek práce!? Někdy mám opravdu pocit, že "problémy" kterými se vláda zabývá nemají toho s chodem české státní domácnosti co dělat.

Když má cizinec možnost pobývat v Čechách déle a hlavně spolupracovat s místními občany, tak si začne víc všimnat obyčejného života. Ženy se mu líbí stále a čím je déle z domova, tím více. Začne si všimnat i mužů. Čeští muži jsou viděni očima cizinců jako ohromní milovníci piva a jiných alkoholických nápojů. Zřejmě to k Čechům už patří, vždyť i české noviny píší o představiteli vládnoucí strany a jeho Becherovce. To by tolik nevadilo, ale to, že se v Čechách pije i v zaměstnání, to je dost zaráží. Ne, že by se v Holandsku nepilo, ale zodpovědnost za povolání, o která by se mohlo přijít, když si člověk dá jen jedno pivo, je u Čechů na velice nízké úrovni. Možná, když Čechům tolik záleží na tom, co se o nich říká, by si na to mohli začít dávat pozor. Jiné věci se neposuzují tak kriticky jako to, kolik se toho vypije.

Tímto polemizováním se dostávám k otázce kultur jednotlivých zemí. K otázce rozdílných kultur. Existují vůbec rozdíly v kultuře nebo jsou rozdíly dány životními podmínkami. Vždyť lidské bytosti jsou vlastně všude stejné.

Spolek Čechů a Slováků v Nizozemí pořádá tento měsíc Informační den pro Holanďany, kteří jsou jakýmsi způsobem zainteresováni ve spolupráci s Českou a Slovenskou republikou. Téma tohoto dne je "Rozdíly v kultuře". V příštím čísle budete informováni o průběhu tohoto dne. Hned ve stejném týdnu se sejdeme na dni Nizozemských Listů, na který jste byli pozváni všichni.

V případě, že se nevidíme na jednom z uvedených dní, Vám všem přeji příjemnou dovolenou a nashledanou u podzimního čísla Listů.

Hezké a zdravé léto přeje jménem redakce

LÍBA v. DIJK

M I S T Ě Ř I S V Ě T A

HELENA BAMBASOVÁ

Podobně jako většina Nizozemců, ani já bych za normálních okolností asi nevěděla, že se předminulý týden odehrálo něco mimořádného ve světě sportu. Avšak odehrálo, dokonce mi někteří zahraniční kolegové gratulovali k úspěchu české reprezentace. Já jsem však tentokrát nebyla zaskočena, věděla jsem, o kterou disciplínu se jedná, a Nizozemcům, vyskytujícím se v doslechu, jsem na jejich zdvořilé dotazy, co že jsme to vyhráli a zda v hokeji normálním či ledním, hrdě a s přehledem vysvětlovala, že v hokeji normálním, tedy ledním, jsme podruhé za sebou mistři světa. Za to, že jsem byla v obraze, vděčím tomu, že kamarád mého syna, Frankie, má problém s identitou.

To je tak. Frankie se narodil v Jižní Africe, žije v Nizozemsku, rodiče má belgicko - francouzské a je mu sedmnáct. A jako každý správný intelektuálně orientovaný mladík z dobré rodiny je poněkud rozerván a pěstuje si pár osudových traumat. Jedním z nich je, že neví, kam patří. S tragickým povzdechem se mi svěřil, jak závidí naší rodině, že například víme, komu máme při různých sportovních kláních fandit. Po pravdě jsem opáčila, že nám to ovšem není mnoho platné, neboť obvykle zase nevíme, kdy je ta správná příležitost. To je prý to nejmenší, domníval se Frankie, on sportovní dění v hokeji, fotbale a přílehlých disciplínách sleduje vcelku bedlivě, a rád nás upozorní. Ve snaze přiměřeně se revanšovat jsem mu nabídla, zda tedy nechce vstoupit do řad českých fanoušků jako čestný člen, koneckonců se zdá, že v jeho případě je to věc svobodné volby, když má své kořeny tak roztroušeny, a navíc, bude-li fandit českým sportovním týmům, ocitne se tak občas i na příjemné straně vítězů. Vzal si čas na rozmyšlenou, ale myslím, že je to na dobré cestě.

Svůj slib ohledně zpravodajské povinnosti však začal plnit okamžitě a vzorně, takže jsem věděla včas o konání mistrovství světa v ledním hokeji a o úspěšném tažení našich chlapců jsem měla průběžně aktuální přehled. Postupně mě to natolik pohltilo, že jsem si předminulou neděli večer dobrovolně pustila rozhlasový přímý přenos finále. Pro ty z vás, kteří nemáte svého Frankieho, doplňuji, že hrálo Slovensko proti České republice. A v tom byl kámen úrazu. Reportér v rychlém sledu chrлил jména hráčů, kteří měli právě v držení puk, já jsem ovšem většinou nepoznala, zda ten hráč je náš či soupeřův, jména znějí tak podobně. Takže jsem nejen nevěděla, co se tam na té ledové ploše vlastně děje, což by tak nevadilo, ale hlavně jsem neměla ponětí, zda je to dobře nebo špatně. Byl to vysilující a nervy drásající zážitek, a konec, když se posléze dostavil, přinesl úlevu tak slastnou, že už se až tolik nedivím oslavnému třeštění, které následně v krajích českých a moravských propuklo. Václavské náměstí dunělo výkřiky "Jsme mistři!", v mnohých lokálech se pivo točilo až do rána a za polovic, český Parlament hlasoval o návrhu vyhlásit den získání zlatých medailí národním svátkem (nakonec přece jen zamítnuto) a deset miliónů mistrů se alespoň na okamžik cítilo být i sami pro sebe vítězi.

Mít příležitost identifikovat se na chvíli s úspěchem je prostě příjemné, a málo záleží na tom, že je to úspěch jen v jedné, poměrně pošetilé hře. A tak se připravme, až vlastně už za pár dní potáhnou ulicemi holandských měst davy rozdychtěných příznivců fotbalu tu v oranžových parukách, žluto-černých dresech či pomalování červeno-modro-bílými pruhy, a snažme se být shovívaví. Jenom mě napadá - Frankie už má celkem jasno - ale komu budete fandit vy 11. června?

ZPRÁVA KONZULÁRNÍHO ODDĚLENÍ KAREL POSPÍŠIL

1. Doklad o zdravotním pojištění při cestách do ČR pro návštěvníky, kteří nejsou účastníky českého zdravotního pojištění

Česká republika nemá s Nizozemskem uzavřenu dvoustrannou dohodu o vzájemném poskytování bezplatné zdravotní péče. Podobné dohody byly Československem uzavírány ještě před rokem 1989.

Dohoda o bezvízových stycích mezi ČR a Nizozemskem se vztahuje na pobyt do 90 dnů za účelem turistiky. **Turisté cestující do ČR v rámci bezvízových styků by měli mít sjednáno zdravotní pojištění pro cesty do ciziny.**

K pobytu v ČR za účelem zaměstnání je nutné požádat o udělení víza. Jednou z podmínek pro udělení tohoto víza je **povinnost předložit doklad o zdravotním pojištění na dobu pobytu v ČR.**

Zdravotní pojištění je **možno sjednat rozšířením nizozemského zdravotního pojištění** o platnost na území ČR po dobu pobytu pro případ akutního onemocnění, včetně výdajů na léky, nutnou přepravu do nejbližšího zařízení první lékařské pomoci nebo nemocnice, nutného léčení v nemocnici, náklady na převoz tělesných ostatků do mateřské země.

Podobné pojištění je **možno též sjednat jako krátkodobé smluvní pojištění u Všeobecné zdravotní pojišťovny v ČR**, a to:

- a) prostřednictvím zástupce v ČR,
- b) prostřednictvím asistence Všeobecné zdravotní pojišťovny pracující v nepřetržitém režimu na adrese: Hyberská 8, Praha 1, PSČ 113 74, tel./fax 004202 21 107 777, e-mail: petr.hustoles@vzp.cz

Individuální turistická sazba při věkovém stupni 1-69 let se pohybuje podle typu pojistné smlouvy (standard, nadstandard, sportovní) od 35 do 175 Kč na den. Celkové limity pojistného plnění jsou závislé na typu smlouvy od 2 mil. do 4 milionů Kč.

2. Zákon č. 17/2000 Sb. o dani z přidané hodnoty

Parlament ČR se usnesl na tomto zákoně dne 12. ledna 2000. Umožňuje m.j. osobám, které navštívili ČR návrat této daně v případě nákupu zboží v ČR a jeho následném vývozu z ČR.

a) **Fyzická osoba, která nemá v ČR trvalý pobyt ani přechodné bydliště**, (dále jen zahraniční fyzická osoba) **může uplatnit nárok na vrácení zaplacené daně za zakoupené zboží**, pokud cena nakoupeného zboží včetně daně zaplacená jednomu prodávajícímu v jednom dni je vyšší než 1000 Kč.

b) **Nárok na vrácení daně zahraniční fyzické osobě vznikne, jestliže zakoupené zboží vyveze nejpozději do 30 dnů ode dne jeho nákupu a výstup zboží z tuzemska je potvrzen pohraničním celním úřadem** na tiskopisu vydaném Ministerstvem financí. Zahraniční fyzická osoba je povinna pro účely vydání potvrzení o vývozu zboží předložit pohraničnímu celnímu úřadu doklad o nákupu zboží vystavený plátcem. Na dokladu o nákupu zboží je plátce poskytující zdanitelné plnění povinen uvést příslušné údaje podle paragr. 12 tohoto zákona. a cenu včetně daně celkem.

c) **Nárok na vrácení daně může uplatnit zahraniční fyzická osoba nebo jí zmocněná osoba pouze u plátce**, který uskutečnil zdanitelné plnění. Plátce je povinen daň vrátit, pokud zahraniční osoba nebo jí zmocněná osoba předloží doklad o nákupu a potvrzený tiskopis o vývozu zboží pohraničním celním úřadem. Vrácenou daň tento plátce uvede v daňovém přiznání za zdaňovací období, ve kterém se vrácení daně uskutečnilo. Potvrzený tiskopis o vývozu zboží je plátce povinen uchovávat po dobu stanovenou zákonem.

d) **Nárok na vrácení daně zahraniční osobě zaniká**, pokud tato osoba o vrácení daně nepožádá plátce, který uskutečnil zdanitelné plnění **do 3 měsíců** ode dne uskutečnění zdanitelného plnění.

HROB FRANTIŠKA ŠKROUPA V ROTTERDAMU

JAROSLAV KANTŮREK

V souvislosti s blížícím se dvoustým výročím narození Františka Škroupa (narozen v Osicích 3.6. 1801), skladatele české národní hymny Kde domov můj, jsem měl nedávno možnost prostudovat veškerou dokumentaci týkající se hrobu skladatele v Rotterdamu. Chtěl bych se o tyto zajímavé informace podělit také se čtenáři Nizozemských listů.

František Škroup zemřel náhle 7.2. 1862 po dvouletém úspěšném působení v Rotterdamu ve funkci dirigenta německé opery. Vedení divadla uspořádalo dne 11.2. 1862 důstojný pohřeb na rotterdamském hřbitově Crooswijk a 13.2. velkolepou smuteční slavnost ve prospěch pozůstalé rodiny v Čechách. Již v 80. letech 19. století (20 let po Škroupově smrti) považovala česká veřejnost místo Škroupova hrobu za neznámé.

F. Škroup

Až v roce 1921 byl hrob úředně zjištěn, a to z iniciativy pracovníků pražského Národního muzea Č. Zíbrta a T. Saturníka za pomoci A. Hamela, předsedy nizozemské společnosti Československo-Holandsko, a rotterdamského archiváře E. van Wiersuma. Na hrobě byla umístěna pamětní deska o rozměru 50x50 cm s nápisem *František Škroup, skladatel české národní hymny Kde domov můj, narozen v Osicích 3.VI. 1801, zemřel v Rotterdamu 7.II. 1862*. Ve třicátých letech byly podniknuty další kroky ke zřízení důstojného náhrobku. Nejstarší část korespondence pochází z let 1936-1938 mezi správou hřbitova a Sdružením PIETA (Sdružení pro rozvoj pietní kultury našich hřbitovů v ČSR v Praze), které v roce 1936 a 1937 vážně uvažovalo o zřízení památníku Františka Škroupa a vedlo podrobnou korespondenci o jeho podobě i finančních záležitostech. Pravděpodobně v důsledku válečných událostí v ČSR přestalo Sdružení Pieta od roku 1938 reagovat na výzvy nizozemské strany.

V roce 1939 se po krátkou dobu zajímalo o osud Škroupova památníku v Nizozemsku působící sdružení „Havlíček“ zastupované panem Josefem Vedralem (majitel obchodu se strunnými hudebními nástroji v Haagu), který chtěl vybudovat kamenný podstavec v naději, že Sdružení Pieta v budoucnu dokončí svoji představu pomníku. Z korespondence vyplývá, že bylo v průběhu roku 1939 po několika odkladech od záměru upuštěno.

Další korespondence pokračovala v roce 1947 mezi správou hřbitova a Generálním konsulátem Československé republiky v Amsterdamu. Generální konsulát pouze zjišťoval, zda hrob F. Škroupa existuje. Od správy hřbitova obdržel obratem odpověď a informaci o předválečné korespondenci se Sdružením Pieta. Další informativní kontakty mezi správou hřbitova a Vyslanectvím Československé republiky v Haagu se uskutečnily podle zachovalé dokumentace v roce 1951, 1953 a 1956. Ale až v roce 1960 za tehdejšího vyslance B. Muchy byl projekt památníku F. Škroupa realizován ve spolupráci s rotterdamským kamenictvím RMI (Rotterdamsche Marmer Industrie). Plastikou „Česká hudba“ od Miroslava Pankráče věnovalo městu Rotterdam tehdejší čs. Ministerstvo školství a kultury. Slavnostního odhalení dne 3. června 1961 (160. výročí narození) se zúčastnil tehdejší vyslanec B. Mucha, starosta Rotterdamu G.E. van Walsum a v čele české kulturní delegace stál prof. dr. Plavec, autor nejvýznamnější biografie o F. Škroupovi, která vyšla v r. 1941. V předvečer odhalení se konal v muzeu Boymans van Beuningen v Rotterdamu slavnostní koncert.

Hrob Františka Škroupa s pamětní deskou a plastikou Česká hudba naleznete na Všeobecném hřbitově Crooswijk v Rotterdamu (Kerkhoflaan 15). Osobnost skladatele F. Škroupa jsme si připomněli před 2 lety výstavou o jeho životě a díle v Historickém muzeu v Rotterdamu a v minulém roce byl hrob zdokumentován v pořadu České televize „Za dveřmi je AG“ v rámci putování po stopách české kultury v zemích Beneluxu, který byl natočen ve spolupráci s Českých centrem.

Dvousté výročí narození skladatele, které případně na příští rok, jsme navrhli zařadit do rámce akce Rotterdam 2001 - kulturní město Evropy a uvažujeme i o dalších vzpomínkových akcích k tomuto významnému jubileu.

TĚŠÍTE SE NA LÉTO?

EVA HOROVÁ

Něco kultury...

Dnes je sice Hod boží Velikonoční, ale až toto moje povídání budou milí čtenáři číst, budou se blížit prázdniny. Tady v Praze už to na ně vypadá teď. Teploty téměř tropické, květena bují, město, plné turistů, praská ve švech. Naštěstí chodí téměř všichni stále jen po těch stejných „mravenčích pěšinkách“ – z Václaváku přes Můstek, Staroměstské náměstí a Karlův most na Hrad. Divit se jim člověk nemůže, je to pořád ta nejkrásnější trasa, ale přátelé, ruku na srdce: tam má jeden být sám, aby slyšel své vlastní kroky na dláždění. Ach jo, bejvávalo! Takže sedíme doma na zahradě a posloucháme švitoření ptactva nebeského. A klidně si necháme ujít velikonoční zábavy, jako je již tradiční velikonoční trh na Staroměstském náměstí, středověké rytířské zábavy na Letné, ba i novou výstavu v čerstvě otevřených historických sklepeních staroměstské radnice. Ta ale potrvá až do října, takže ta nám neuteče. Jsem na to zvědavá, má to být jakási multimediální show, ale decentní, prý. O Praze. Ovšem mínění kritiků se velmi různí. Vstupné také není příliš lidové, asi to bude spíš pro turisty. I nově otevřenou část terasových zahrad pod Hradem (Ledeburská, Palffyova atd.) si necháme na později. Kam se zatím turisté netrefili, je zrekonstruovaný Questenberský palác na Pohořelci; že nevíte, co to je? Nic si z toho nedělejte, taky jsme to nevěděli. Je to budova na rohu Pohořelce a Újezda, co vypadá jako kostel. Je to docela úhledně opravené a v užívání jako prodejní galerie, i prostory na pronajmutí na různé akce tam mají. Viděli jsme tam společnou výstavu několika současných umělců (Kristofori, Hajný, Zoubek a další). Stojí to za navštívení – a byli jsme tam sami!

Jinak je nabídka nejrůznější kultury v Praze převeliká, jako vždy, stihnout se to nedá. Zjišťujeme, že když tady člověk bydlí jaksi na trvalo, užívá té kultury střídměji, než když přijede jednou za čas na dovolenou. Také bychom asi měli být podnikavější a lépe plánovat, alespoň co se návštěv divadel týče. Jsou tu pro nás nové a asi velmi dobré menší scény, kam jsme se ještě nedostali: Ypsilonka, Dejvické divadlo, Alfréd ve dvoře, Činoherní klub ve Smečkách, a další. Ovšem jejich představení jsou beznadějně vyprodaná, to bychom si to museli hlídat a jít se postavit do fronty v den, kdy se začíná prodávat na další měsíc. Ono bývá vyprodané i Národní, a složitě se kupují lístky i do jiných divadel. Z vlastní zkušenosti můžeme doporučit hezky opravené ABC ve Vodičkově ulici – oprášili styl V+W a je to prima. Viděli jsme u nich Golema, bylo to pošušňáníčko.

...a co politika?

Noviny mají stále o čem psát. Když se nevyměňují ministři, stávkují horníci v severních Čechách a probíhá soud s bývalými funkcionáři ODS, kteří jsou obviněni z organizování daňových úniků. No, z mého pohledu ani tak nejde o ty daňové úniky, ale o to, že si strany nechaly dávat mnohamilionové dary a na oplátku pomohly takovým sponzorům k majetku (třeba k Třineckým železárnám). A asi nejen ODS, ovšem ta měla v době kulminující privatizace největší moc a tak se namočila nejvíc. Pochopitelně plní detailní výpovědi svědků v této kauze první stránky všech novin. Možná ale důležitější je veřejná debata o školství (konečně by měla být zavedena státní maturita, systémem podobným holandskému), nově přijatá novela zákoníku práce, která přibližuje vztah zaměstnanec-zaměstnavatel podmínkám Evropské unie, připravovaný zákon o zbraních (zprůsnění podmínek držení zbraně a podstatné omezení počtu legálně držných zbraní mezi obyvatelstvem) a diskuse o pojmu „přiměřená obrana“.

V každém případě se zdá, že oproti loňskému jaru produkce nových „evropských“ zákonů, novel a zákonných úprav nabrala na obrátkách. Ne vždycky se to ale setkává

s pochopením u lidu obecného. Tak třeba ten připravovaný zákon o zbraních: probíral se nedávno v televizním pořadu Přísně veřejné. Diskutující představitelé lidu na veřejné tribuně dštili oheň a síru. Jak oni k tomu přijdou, aby se nemohli bránit vlastním revolverem! Statisticky doložený fakt, že téměř v osmdesáti procentech spáchaných trestných činů, při kterých byla použita zbraň, byla tato zbraň držena legálně, je neoslovil. Tohle bude ještě dlouhá cesta! Stejně dlouhá, jako proces transformace průmyslu v severních Čechách a na severní Moravě, od těžby uhlí a výroby tun oceli k něčemu, co se v dnešních světech vyplatí produkovat.

Pro ty z vás, kteří nečtou pravidelně český tisk, jen ve zkratce přiblížím jeden z příběhů, které by vypadaly jako fraška, kdyby nešlo o velmi vážné věci: v hlubinném dole Koh-i-noor v Mostě se zavřelo 46 horníků na tři týdny v hloubce přes 300 metrů. A že nevyfárají, dokud majitel dolu (Mostecká uhelná, hlavní majitel jakási americká firma, tuším) tento jejich důl neprodá někomu jinému. Proč? Protože Mostecká uhelná rozhodla, že Koh-i-noor je ztrátový, a zahájila razantní útlum. Nikdo tento důl koupit nechtěl, až se našel člověk, jeden ze zaměstnanců, který náhle prohlásil, že on to tedy koupí. Tento dlouhovýlasý, kučeravý člověk si ve volném čase hraje na Indiána (opravdu, medituje, sedí s členkou na hlavě atd.) a byl podle svých vlastních slov veden ušlechtilou snahou zachránit horníkům pracovní místa. Peníze ale, světe div se, nesehnal. Přesto byla Mostecká uhelná ochotná s ním uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí (tedy o případném prodeji), pod podmínkou, že horníci vyfárají. Ono už šlo totiž skutečně o zdraví. Idealista souhlasil a šel své kamarády pod zem přesvědčovat. Oni ale se zatvrdili a nevyšli. Nejdříve prodat, prý. Tak se smlouvy sešlo, a Mostecká uhelná zahájila tvrdou ofensivu: jestli stávka neskončí, přijdou horníci o nejrůznější výhody při odchodu do důchodu a tak. A bylo po stávce.

Takhle popsáno to skutečně vypadá jako legrace a dost našich kamarádů tady v Praze to také tak bralo. Ale já mám příbuzné v Ostravě a mnoho známých v severních Čechách a vím, že to vůbec žádná legrace není. Jde opravdu o existenci, ty tisíce lidí asi přijdou o práci a nic jiného než práci v dolech nebo v ocelárnách neznají a neumí. Navíc v těch regionech žádné jiné pracovní příležitosti (zatím) nejsou. Pracuje se na tom, budou i „evropské“ peníze na přeškolení projekty a další bohubílou činnost, ale to nepomůže teď nebo zítra, a asi už ani pozítří těm, kterým je dnes přes padesát. Smutno je mi ale z toho, že tito lidé (včetně těch mých příbuzných, kteří sami vůbec žádné problémy nemají, naopak) ze všech svých trablů viní „Západ“, Evropskou unii, demokracii, kapitalismus a Havla. Co s tím?

A teď opravdu k tomu létu!

Pokud pojedete v létě do Prahy a budete se chtít rekreovat jako Pražané, vezměte si s sebou skeelers (jestli se nepletu, tak se tak říká těm jednořadým kolečkovým bruslím), nebo alespoň mountain bike. A jeďte s tím nádobíčkem do Stromovky, Šárky nebo Prokopského údolí. Já vám říkám, budete na tom líp, než kdybyste šli jen tak. My důchodci chodíme totiž jen tak a musíme se neustále někomu velmi spěchajícímu, vybavenému tím shora popsaným vyhýbat. A ani jedni, ani druzí nemají nic, čím by dali zvukové znamení, aby člověk opěšalý stačil včas uskočit! Ptala jsem se jedné mladé osoby, o které jsem se domnívala, že by mohla být v obraze, proč že to nemají ti kolaři zvonky, a ona ta osoba nevěděla. Asi by jim to kazilo tu aerodynamiku, nebo je to pod jejich důstojnost či co, asi jako světla na kolech v Amsterdamu, ostatně, že.

A pro ty z vás, kteří rádi chodíte pěšky krajinou, jeden tip, pokud to ještě neznáte: zajedte se podívat do Vlčí rokle, to je po žluté značce od nádraží v Prosečnici směrem na Psáry. Podle čistoučké potůčku. A turistu nevidět! Přeji všem krásné prázdniny.

P.S. Při procházkách Prahou buďte opatrní, ten zákon o přednosti chodců na vyznačených přechodech ještě **nevstoupil do praxe!** Zkoušet, zda jej řidiči znají a respektují, znamená riskovat život. Bohužel.

ČESKÉ CENTRUM INFORMUJE

V posledních týdnech jsem navštívil několik družebních akcí, na kterých jsem se setkal s mnoha zajímavými lidmi z Nizozemska i České republiky. Postupem doby je patrné, že setkávání lidí z obou zemí začíná být stále běžnější záležitostí a právě družební styky přispěly v posledních deseti letech významnou měrou ke vzájemnému poznání.

Jednou z nejzajímavějších akcí byl *Český týden ve Wijk bij Duurstede*. Družební město Jičín bylo v týdnu 13.-21. května 2000 v centru zájmu oslav 700. výročí udělení městských práv Wijku, které zde probíhají po celý rok. Proto byl ve slavnostní atmosféře 13. května 2000 zahájen velvyslankyní České republiky v Nizozemsku za účasti starostů obou měst Český týden. Po slavnostním zahájení na radnici byly vztyčeny vlajky, starosta Jičína předal městu Wijk bij Duurstede dar k 700. výročí města - měděný tepaný zvon a pak se celá delegace vydala na cestu malebným městem v historických vozidlech české výroby, které pro tento účel poskytli jejich nizozemští sběratelé. V místním sportovním areálu se sešli nejen všichni účastníci sportovních turnajů, ale také pěvecké sbory, které zazpívaly hymny obou zemí a byly zde také slavnostně vysazeny dvě lípy. Zajímavé byly také projevy představitelů obou partnerských nadací. Za českou stranu to byla nadace Jičín - město pohádek. Další zajímavé rozhovory však již byly provázeny bujarým povzbuzováním sportovních týmů, které soutěžily v několika disciplínách. Vždyť přijelo do Wijku více než 300 českých účastníků. Odpoledne byly ještě zahájeny tři výstavy - na radnici výstava fotografií, v městské knihovně výstava malíře Zdeňka Šindlara a v místním autoparku zajímavě pojatá výstava výtvarníka Petra Hebera. V uličkách města pak bylo slyšet často češtinu a celá akce působila dojmem, že většina místních rodin se na týden rozrostla o přátele z Jičína. Organizátorům celé akce patří obdiv a uznání.

V jarních měsících bylo podobných akcí několik, mohu alespoň namátkou jmenovat družební akce *partnerských měst Barendrecht - Louny, Mierlo - Dobříš nebo Amersfoort - Liberec*, s jejichž pořadateli bylo České centrum ve styku.

Již v minulých listech jsem informoval o kulturních aktivitách v Doetinchemu (družební město Pardubice). Do Doetinchemu jsme se vrátili ještě v květnu, neboť jsme se podíleli na přípravě osmého ročníku mezinárodní přehlídky současného výtvarného umění *Huntenkunst 2000*, kde byla Česká republika letos vybrána za hlavní zemi přehlídky.

I v nadcházejících letních měsících máte možnost navštívit výstavy českých umělců. Například v Komenského muzeu v Naardenu bude od 9. června do 20. srpna zpřístupněna výstava z díla ve Francii a Švýcarsku žijícího českého *malíře Jiřího (Georg) Karse (1880 - 1945)*, v galerii Artra v Nieuw-Vennepu se koná od 1. června do 8. července výstava skla a obrazů *Bohumila Eliáše*. Zajímavý mezinárodní projekt *Natuur@kunst.nl* se uskuteční v národním parku Dwingelderveld v provincii Drenthe. Deset vybraných umělců z celého světa bude mít k dispozici různé přírodní materiály (zejména dřevo a hlinu) k realizaci svých prostorových objektů. Českou republiku bude zastupovat *výtvarník Jan Ambrůz*. Vytvořené artefakty budou rozmístěny a od 23. června zpřístupněny široké veřejnosti přímo v parku Dwingelderveld podél 14 km turistické stezky.

Největší výstavní akcí během letošního léta bude kombinovaná *výstava Škoda a umění*, na které bude představen reprezentativní výběr českého výtvarného umění 20. století (Jiří Anderle, Jaroslav Barta, Jiří David, Michal Gabriel, Vladimír Komárek, Aleš Lamr, Václav Machač, Martin Mainer, Pavel Muhlbauer, Oldřich Oplt, Eliška Rožátová, Antonín Střížek a Olbram Zoubek) spojený s prezentací historických vozů Škoda. Výstavu pořádá exkluzivní dovozce osobních vozů Škoda v Nizozemsku firma Pon Holdings B.V. ve vlastním muzeu Koopmanshuis v Leusden (Zuiderinslag 4-6). Výstava bude zahájena 24. června a potrvá do konce srpna.

České centrum zaznamenalo také skutečnost, že byl v Naardenu nedávno přemístěn pomník J.A. Komenského z původního místa před branami historické pevnosti Naarden přímo do centra města. Přemístění pomníku se sochou J.A. Komenského od Vincenta Makovského do centra Naardenu nebylo jistě jednoduchou technickou záležitostí. České centrum ve spolupráci s radnicí města Naardenu zorganizovalo na odpoledne 15. června *koncert dětského pěveckého sboru Klíček* z Prahy, čímž bude symbolicky přivítán náš učitel národů na novém čestném místě v srdci Naardenu (před kostelem proti staré radnici).

Ještě na jednu významnou výstavu bych chtěl čtenáře upozornit. I když se jedná o *výstavu Sláva zlatého století*, která představuje nizozemské umění 17. století, nalezneme i zde spojitost s naší zemí. Rijksmuseum v Amsterdamu představuje na této jubilejní výstavě k dvoustému výročí existence muzea největší přehled nizozemského umění 17. století. Záměrem výstavy bylo doplnit slavné obrazy z kolekce Rijksmusea o další známá díla nizozemských mistrů ze sbírek světových muzeí, galerií i soukromých sbírek. Díla na výstavu zapůjčila například královna Alžběta a samozřejmě nizozemská královská rodina. A není bez zajímavosti, že během slavnostního zahájení, kterého se zúčastnila také královna Beatrix, poděkoval ředitel Rijksmusea pan Ronald de Leeuw rovněž za zapůjčení exponátů z České republiky. Jedná se o obraz Franse Halse z Národní galerie a jídelní servis z delftského porcelánu z majetku rodiny Lobkowitzů, který pochází z roku 1685. Výstavu můžete zhlédnout v Rijksmuseum v Amsterdamu až do 17. září 2000.

Jedním z vrcholů akce Praha - Evropské město kultury 2000 bylo jistě hostování *Nederlands Dans Theater* na scéně Státní opery Praha ve dnech 26.-28. května. Projekt Arcimboldo 2000, který měl počátkem května premiéru v Haagu, zde odstartoval své evropské turné. V gala programu, který vytvořil choreograf Jiří Kylián, se představují společně všechny tři soubory působící v rámci NDT. Sám Jiří Kylián o svém projektu prozradil, že v záměru vytvořit také zábavnou podívanou vidí jistou spojitost s tvorbou malíře rudolfínské doby, jehož jméno si vypůjčil do názvu programu. Arcimboldovo fluidum je podle něho natolik silné, že ovlivňuje i umělce dnešní doby - zejména pokud se narodili v Praze.

A pokud se chystáte do Hannoveru na *EXPO 2000* a navštívíte český pavilon, jehož příprava prošla mnoha peripetemi, které hrozily i úplným krachem projektu, mohu Vám prozradit, co bude nakonec v českém pavilonu skutečně k vidění. Expozice společnosti Rytíř a Studia Heyworth chce nabídnout pod mottem Cesta k sobě - návrat k sobě jakousi paralelu mezi dobou Karla IV. a současností. Expozice má tři části. V první, dominantní zóně bude umístěno sedm středověkých madon z parlářovské huti, které budou obklopeny černobílými velkoformátovými fotografiemi žen od současných autorů. Druhou část expoziční tvoří kopie kaple sv. Kříže z Karlštejna společně s kopiemi šesti obrazů Mistra Theodorika a kopiemi polodrahokamových polí z kaple; dále tu bude velká zrcadlová plocha, skrze niž se diváci prostřednictvím promítání filmu přenesou virtuálně až do Čech. Ve třetí části instalace se návštěvníci potkají s mnohoznačným objektem - kruhovou rotundou složenou z knih s pohyblivými zrcadlovými plochami uprostřed a s interaktivním automatem na reinkarnaci, kde si budou moci navolit vlastní středověkou podobu. Spojovací chodby zaplní kopie středověkých iluminovaných rukopisů české proveniencí. Pavilon je postaven z přírodních recyklovatelných materiálů a za jeho čelní prosklenou výlohou bude zvenčí vidět kopie sochy Karla IV.

Těším se s Vámi všemi na shledanou na prvním Dnu Nizozemských listů, který pořádáme v sobotu 17. června, a přeji již nyní všem čtenářům pěkné léto plné pohody, odpočinku a hezkých zážitků.

JAROSLAV KANTŮREK

TSJECHISCH CENTRUM

ČESKÉ CENTRUM

STAVBA STOLETÍ

HANA SCHENKOVÁ

Liberec má stavbu století. Toto ocenění získala televizní věž s hotelem na Ještědu. Projektoval ji Karel Hubáček, jeden z našich nejuznávanějších architektů současnosti. Za tuto stavbu obdržel prestižní Perretovu cenu, kterou mu v roce 1969 udělila Mezinárodní unie architektů. Karel Hubáček byl také spoluzakladatelem SIAL - Sdružení inženýrů a architektů Liberecka. S historií a tvorbou SIAL se měla možnost seznámit i nizozemská veřejnost na výstavě *Mašínisti*, která se uskutečnila v roce 1997 v Heerlenu.

Neveřejnou anketu *Stavba století* vyhlásila agentura Kdo je kdo, když připravovala oborovou publikaci věnovanou současným architektům. Architekti kromě vypracování odpovědí na obvyklé otázky (biografická data) se měli zamyslet i nad následujícími dotazy:

1. Jaká jsou tři nejvýznamnější díla architektury nebo urbanismu na území ČR a) v první polovině dvacátého století, b) v druhé polovině dvacátého století?
2. Které z těchto děl považujete za dílo dvacátého století na území ČR?

Do ankety tedy nebyly předem nominovány žádné stavby, vše záleželo na svobodné volbě respondentů. Anketa byla vyhodnocena koncem loňského roku, výsledky byly známé v průběhu ledna a vyhlášovaly se začátkem března současně se křtem knihy *Kdo je kdo* v architektuře. Vedle *Stavby století* anketa přinesla odpověď na otázku, kdo je (panem) *Architektem století*. A jak to dopadlo?

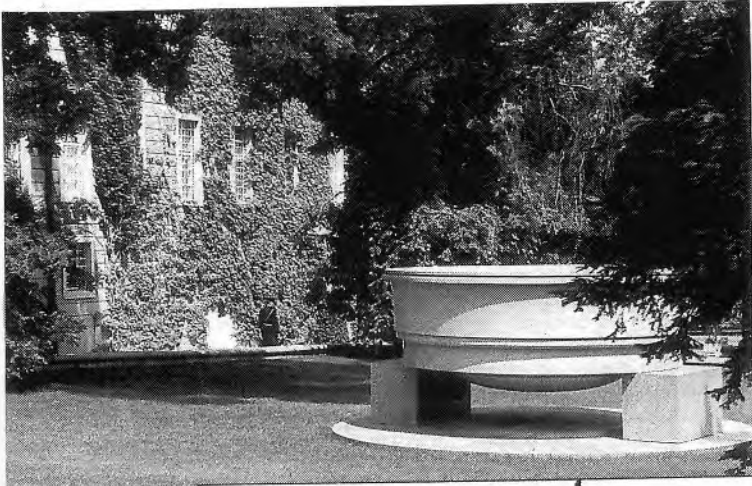
Stavba století:

1. místo: Televizní vysílač na Ještědu (Karel Hubáček, Zdeněk Patrman, stavba 1967 - 1973)
2. místo: Vila Tugendhat v Brně (Ludwig Mies van der Rohe, 1929 - 1930)
3. místo: Úpravy Pražského hradu (Josip Plečnik, 1920 - 1935)
4. místo: Tančící dům v Praze (Vlado Milunič a Frank O. Gehry, 1994 - 1996)
5. místo: Urbanistická koncepce a výstavba Zlína (František Lydie Gahura, 1924 - 1946)

Vila Tugendhat Brno

(Stavba století)

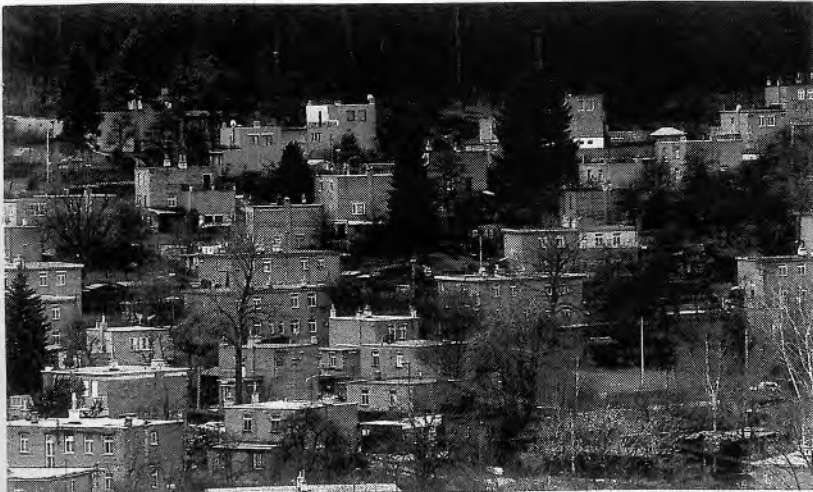

Areál Pražského hradu

Tančící dům v Praze

Urbanistická koncepce Zlína

Architekt století:

1. místo: Josef Gočár (1880 - 1945)
2. místo: Jan Kotěra (1871 - 1923)
3. místo: Bohuslav Fuchs (1895 - 1972)
4. místo: Karel Hubáček (1924)
5. místo: Josip Plečnik (1872 - 1957)

Kromě toho však byla vypsána i veřejná anketa o titul *Stavba XX. století*. Inicioval ji Svaz podnikatelů ve stavebnictví a Brněnské veletrhy a výstavy. O titul soutěžilo 31 předem vybraných staveb v pěti kategoriích: stavby obytné, občanské, průmyslové, dopravní a inženýrské. Anketa probíhala ve dvou rovinách - odborné a laické. V první rovině měla za úkol stavby posoudit odborná porota, ve druhé rovině byly stavby předloženy veřejnému hlasování. Odborná porota byla složena především ze zástupců vysokých škol stavebního zaměření a ze zástupců profesních svazů. Veřejnost měla možnost hlasovat anketním lístkem zaslaným poštou nebo na internetu. Výsledky byly slavnostně vyhlášeny 16. dubna při zahájení Mezinárodního stavebního veletrhu IBF v Brně.

Odborná porota udělila v kategorii bytových staveb titul *Stavba XX. století* zaslouženě vile Tugendhat v Brně. V kategorii občanských staveb byl titul udělen areálu brněnského Výstaviště. V kategorii průmyslových staveb získalo titul město Zlín (Bařova výstavba). V kategorii inženýrských staveb se titulem *Stavba XX. století* může honosit televizní věž na Ještědu. Zde se odborná porota shodla s míněním architektů. A v kategorii staveb dopravních získalo titul pražské metro.

Hlasování veřejnosti dopadlo v některých případech odlišně, což se ovšem dalo očekávat. První místo získal soubor staveb pražského metra, na druhém místě se v hlasování veřejnosti umístil Obecní dům v Praze, třetí místo obsadila Filtrační stanice vody v Praze-Podolí. Na čtvrtém místě veřejnost ocenila komplex průmyslového závodu Škoda Auto v Mladé Boleslavi a na pátém ještědský vysílač.

Obecní dům v Praze
(Arch. A. Balšánek
a O. Polívka)

Celkový pohled →

← Detail interiéru

↓
Tančící dům
(Pohled od Vltavy)

PROČ MÁ KMOTŘENEC KNIŽETE SVATOPLUKA BENZINOVOU PUMPU U MAASTRICHTU, ANEB PO STOPÁCH SLOVANŮ V HOLANDSKU VĚRA POKORNÁ

Jedete – li po dálnici od Maastrichtu směrem na Eindhoven, minete v blízkosti městečka Born benzinovou stanici, pojmenovanou **Swentibold**.

Když jsme s manželem už před více než deseti lety uviděli takhle podezřelé slovanské jméno, začali jsme se pít po tom, kdo že to ten Swentibold vlastně byl. Dotazy u kolegů a přátel nepřinesly mnoho podstatného, jen někteří si vzpoměli, že se v Bornu dodnes každoročně koná jakási „Swentiboldova jízda“.

Až v knihovně otce jedné z mých spolupracovnic, bývalého ředitele weertské Bisschoppelijke College, historika, jsem narazila na pramen zajímavých informací.

Tento Swentibold (též Zwentibold) byl tak zvaným „přirozeným“ synem, tedy bastardem, východofranského krále Arnulfa , také bastarda, který svůj nedostatek legitimacy vylepšil vítězstvím nad Normany. Byl pokřtěn po Svatoplukovi, proslulém knížeti říše Velkomoravské, který byl jeho kmotrem a také ho prý na svém dvoře nechal vychovat.

V květnu roku 895 byl Swentibold na výslovné přání svého otce Arnulfa jmenován králem, (vlastně jenom místokrálem, místodržícím) v lotharinské části tehdejší Franské říše, v prostoru mezi Friskem a Maasem. Přestože nebyl Swentibold nikdy oficiálně jako král „pomazán“ a vládl poměrně krátce (895 – 900 A.D.), není doba jeho působení zapomenuta. Je popisován jako krutý a výbušný člověk, který pro svoji nepodajnou povahu měl spory s kdekým, otcem počínaje a poddanými konče. Lotharinská historiografie jej označuje za tyrana. Při podrobnějším zkoumání zjistíme, že mu vyčítali pouze jistou neotesanost a především brsknost v jednání s místní aristokracií. Byl to vlastně jen nedostatek taktu, což bylo ovšem v politice horší než nevhodné chování.

V době svého panování uskutečnil Swentibold dva „státní převraty“, jejichž pozadí dnes již přesně neznáme a které byly pravděpodobně příčinou konce jeho jinak celkem úspěšné vlády. Při prvním, v roce 896, sesadil čtyři lotharinská hrabata a v roce 898 upadl v nemilost dokonce sám nositel lotharinské tradice Renier I. Langhals, syn jedné z dcer Lotharia I. Byl Swentiboldem zbaven všech úřadů a vyhnán. Regionální historie tvrdí, že tento tvrdý postup vůči Renierovi byl následkem jeho sobeckého a hrabivého vměšování do záležitostí chrámu Sv. Servaase v Maastrichtu a ve Swentiboldovi lze vlastně vidět něco jako mučedníka. Dnes bychom řekli, že Renier tuneloval a Swentibold mu to překazil.

Krátkému Swentiboldovu panování učinil konec den 4. ledna 900, kdy byl Ludvík Dítě, zákonitý syn mezitím zemřelého krále Arnulfa, vyhlášen králem. Od tohoto dne už o Swentiboldovi nic přesného nevíme, podle romantických představ byl prý krátký čas „vogelrij“, mimo zákon postavený zbojník, v tehdy divoké a neschůdné krajině mezi Maasem a Scheldou.

Jisté je, že byl 13. srpna 900 v blízkosti Susteren zavražděn muži hraběte Reniera. Pohřben je v opatském a klášterním kostele v Susteren, kde byly jeho dcery Benedicta a Cecilie abatyšemi. Syna nezanechal a jeho vdova Oda se prý brzy provdala za jednoho z jeho největších nepřátel.

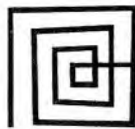
Swentibold však zůstal - pod lidovým jménem Sanderbout - navzdory pověstem o své krutosti po dlouhou dobu v této části Nizozemí nezapomenut. On, i obě jeho dcery, abatyše, byli všemi lidmi velmi uctíváni a jeden ze zubů nešťastného krále se stal dokonce relikvií, vzývanou při bolestech zubů.

Ale zbývá ještě vysvětlit, jak to bylo s tou Swentiboldovou jízdou, která se v pozměněné formě koná dodnes a která je pravou příčinou toho, proč se na něj stále vzpomíná v dobrém.

Uprostřed vesničky Born můžeme dodnes vidět imposantní ruinu zámku, zbytky dvora a nárožních věží. Kdysi zde stával hrad krále Swentibolda, který zde prý na popud svého snu rozhodl, že okolní vsi, válkou poničené, odškodní. Nařídil, aby pro něj připravili hostinu a oznámil, že vyšle na cestu jezdce na koni. Každé místo, kterým tento projede v čase mezi tím, co si král před hostinou a po ní umyje ruce, bude obdarováno. Lze si představit, jak opulentní byla hostina, kterou pro krále připravili.

Jezdec objel celkem čtrnáct vesnic. Všem těmto místům věnoval tehdy Swentibold rozsáhlou oblast Graetbosch (Grootbosch), po vykácení lesů až dodnes zvanou Graetheide, velkou 6666 bunders (bunder je neoficiální staroholandská plošná míra, z latinského *bonnarium*, která se dělí na 100 čtverečních „roeden“, a odpovídá asi jednomu hektaru) . Věnoval ji k užívání „na věčné časy“. Přál si jen, aby se v kostelech těchto čtrnácti vesnic každou neděli modlili za klid duše krále Swentibolda a jeho ženy. Tento zvyk byl doopravdy zachovávan až do 19. století, téměř po 900 let.

Teď už všechno odnesl čas a ze všeho zůstala jen ta benzinová pumpa u Maastrichtu. Až pojedete kolem, vzpoměňte na krále Swentibolda a jeho kmotra Svatopluka.

ZAJÍMAVOSTI Z KULTURY VYBRAL KOLEKTIV ČESKÉHO CENTRA

Osobnost českého génia Járy Cimrmana přiblíží výstava v Praze

Osobnost českého génia Járy Cimrmana přibližuje atypická výstava v galerii Original v levém křídle budovy pražského Hlavního nádraží. "Divadlo Járy Cimrmana oslaví letos Kristova léta - třiatřicet let své existence. Výstava potrvá do poloviny června a je součástí projektu Praha - Evropské město kultury 2000.

Letošní dvě Fibichova jubilea jsou výročím UNESCO

Mezinárodní oslavy 150. výročí narození a 100. výročí úmrtí skladatele Zdeňka Fibicha vyvrcholí na podzim v Praze. Od 14. září bude v Lobkovickém paláci na Hradě přístupná výstava a v říjnu se uskuteční soutěžní festival v interpretaci koncertních melodramů a mezinárodní vědecká konference na téma Fibich - melodram - hudební secese. Fibichovské jubileum je letos jedním z pěti desítek světových výročí UNESCO. Fibichova hudba ve větším rozsahu objeví i v programu festivalu Pražské jaro a Národní divadlo chystá na 22. října premiéru inscenace scénického melodramu Smrt Hippodamie. Zakončením oslav má být osazení skladatelovy busty v předsáli na Žofině a přejmenování historické síně na Sál Zdeňka Fibicha.

Jan Svěrák začne natáčet nový film

Režisér Jan Svěrák začal natáčet dlouho očekávaný film z prostředí českých letců za druhé světové války v Anglii nazvaný Tmavomodrý svět začal. Scénář k Tmavomodrému světu napsal Zdeněk Svěrák. "Je to lidský příběh odehrávající se na pozadí historických událostí," prozradil režisér o připravovaném projektu. Premiéra se má uskutečnit v květnu 2001.

Karlštejnská kaple sv. Kříže

O letních prázdninách budou moci turisté a milovníci umění po 19 letech rekonstrukcí navštívit kapli svatého Kříže na státním hradě Karlštejn. Od 1. července tam bude zpřístupněn 2. návštěvní okruh. Zahrne prohlídku kostela Nanebevzetí panny Marie s kaplí svaté Kateřiny v Mariánské věži a také karlštejnský skvost, který dal císař Karel IV. postavit jako pokladnici pro korunovační klenoty, relikvie a státní dokumenty. Dlouhotrvající rekonstrukci prostor Velké věže hradu, kde je kaple svatého Kříže umístěna, si vynutilo z velké části opotřebení lety i nepříznivými klimatickými podmínkami, ale také vandalské zásahy návštěvníků. Ti se doslova "podepsali" na devastaci unikátního schodišťového freskového cyklu výjevů z legendy o svatém Václavu a svaté Ludmile. Deskové malby Mistra Theodorika zdobící gotickou kapli si mohli lidé prohlédnout na výstavě v Anežském klášteře v Praze.

Arcimboldo 2000

10. května 2000 proběhla v Den Haagu v Lucent Danstheater slavnostní premiéra představení *Arcimboldo 2000* v choreografii Jiřího Kyliána u příležitosti 40 let trvání Nizozemského tanečního divadla (NDT). Po představeních v Haagu a Amsterdamu se soubor vydá na turné po evropských městech (Basilej, Paříž, Baden Baden, Berlín, Edinburgh). Jako první zavítá koncem května *Arcimboldo 2000* do Prahy, kde se představí v rámci projektu Praha - Evropské město kultury 2000. Diváci v Praze se mají na co těšit!

Zámecký park v Lánech se otevřel veřejnosti

V sobotu 22. dubna se pro veřejnost otevřel zámecký park v Lánech na Rakovnicku. Lánský park bude podle informací prezidentské kanceláře přístupný vždy v sobotu, v neděli a o svátcích od 10:00 do 18:00 a každou středu a čtvrtek od 14:00 do 18:00. Lidé budou moci park u lánského zámku využívat až do podzimu. Zavírat by se měl koncem října. Letos se na jediný den v souvislosti s výročím 150. narozenin prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka otevřely veřejnosti i prostory zámku. Interiéry si 7. března přišly prohlédnout tisíce lidí. Zámek vybudoval císař Rudolf II. v roce 1592 a pro potřeby letního sídla prvního československého prezidenta Masaryka jej upravil Josef Plečnik.

Historickým městem roku 1999 se stala Kutná Hora

Historickým městem roku 1999 se stala Kutná Hora. Její starosta Květoslav Hlavatý převzal ve Španělském sále na Pražském hradě v předvečer Mezinárodního dne památek cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón. Na obnovu unikátního urbanistického celku historického jádra Kutné Hory, v roce 1995 zapsaného mezi památky světového kulturního dědictví UNESCO, vynaložilo město v rámci ministerského programu za poslední čtyři roky 480 miliónů korun. Vedle citlivých úprav napravujících dlouhodobou devastaci, vedle výjimečného tempa obnovy již 130ti stavebních památek i modernizace zastaralé technické infrastruktury byla Kutná Hora oceněna také za zachování a rozvoj bydlení v historickém centru.

Nonstop Škvorecký

Letošní ročník dvaasedmdesátihodinového čtení z knih předních světových autorů byl věnován Josefu Škvoreckému. Čtení stejně jako v minulých ročnících proběhlo v pražském evangelickém kostele U Salvátora od neděle 9. dubna do středy 12. dubna. Čtení se osobně zúčastnil Josef Škvorecký s manželkou Zdenou Salivarovou, Svatopluk Karásek, Jiří Stivín, Jan Kasl a další.

Uměleckoprůmyslové muzeum mění své expozice

Pražské Uměleckoprůmyslové muzeum otevře 18. listopadu 2000, v den 115. výročí svého založení, nové stálé expozice. S novou podobou vstupního sálu a instalací věnovanou textilu a módě se však návštěvníci muzea budou moci seznámit už v červenci. Vstupní hala bude referovat o historii muzea a jeho zakladatelích. V posledním sále, s jehož otevřením se z důvodu vysokých nákladů počítá až příští rok, najdou návštěvníci instalaci kovů. Do budoucnosti chystají pracovníci muzea i zpřístupnění depozitáře hodin. Projekt je součástí programu Praha - Evropské město kultury 2000. Podobně změní letos tvář svých stálých expozic i Muzeum hlavního města Prahy a Sběrka moderního a současného umění Národní galerie ve Veletržním paláci.

Rudolfinum vystavuje portréty osobností

Portréty osobností českého společenského života, které vznikly v poslední čtvrtině 19. století a v první polovině 20. století v proslulém fotoateliéru Langhans, vystavuje pražská Galerie Rudolfinum. Necelou stovku vystavených fotografií vytvořil ze skleněných negativů nalezených v roce 1998 fotograf Ivan Lutterer. Langhansův ateliér pracoval na fotografiích čelných představitelů národa, ale i významných zahraničních osobností soustavně. O "Galerii Osobností Jana Langhansa" svědčí seznamy nedochovaných fotografií, ale i označení krabic, v nichž byly negativy považované za ztracené nalezeny. Výstava bude v Rudolfinu otevřena do poloviny června.

Výstava fotografií v Obecním domě mapuje události let 1918-1989

Nejen významné milníky z historie českého národa od založení samostatného Československa, ale i atmosféra všedních dní ožívají na výstavě s názvem Společnost před objektivem 1918 až 1989 ve výstavních sálech pražského Obecního domu. Na 600 snímků, řadu alb a publikací, které pocházejí z fotografické sbírky Moravské galerie v Brně, mohou zájemci zhlédnout do 10. září. Vedle množství fotografií zapomenutých nebo vystavených poprvé představí expozice i tvorbu nejznámějších autorů z České republiky a Slovenska. Nebudou mezi nimi chybět například díla Jana Saudka, Josefa Sudka, Jindřicha Štreita, Karla Hájka či Václava Jirů.

Snímek Alice Nellis Ene bene byl oceněn v San Francisku

Celovečerní debut režisérky a scenáristky Alice Nellis nazvaný podle dětského rozpočítadla Ene bene byl odměněn na 43. ročníku prestižního amerického filmového festivalu v San Francisku hlavní cenou "2000 SKYY Prize". Snímek měl světovou premiéru na letošním mezinárodním filmovém festivalu v Rotterdamu.

Světový památkový fond přispěje na obnovu Kuksu 35.000 dolarů

Světový památkový fond (WMF) přispěje letos 35.000 americkými dolary (1,400.000 Kč) na obnovu skalního sochařského souboru v areálu Betléma v trutnovské památkové rezervaci Kuks. WMF přispěje na záchranu souboru soch vytesaných do skal v 18.století barokním mistrem Matyášem Bernardem Braunem v rámci programu pomoci stovce nejohroženějších světových památek.

Pražské jaro

Smetanovu Mou vlast bude při zahájení letošního 55. ročníku mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro za pultem Pražských symfoniků řídit 12. května Petr Altrichter, jejich bývalý šéfdirigent. Programovými dominantami Pražského jara by se měly stát například koncerty připomínající jubilea Johanna Sebastiana Bacha a Zdeňka Fibicha, vystoupení kvarteta Kronos a orchestru z Filadelfie nebo večer s uvedením všech tří slavných instrumentálních koncertů Antonína Dvořáka. Divadelní řada obsahuje například novou inscenaci Wagnerova Tristana a Isoldy v Národním divadle či světovou premiéru opery- muzikálu Dorian Gray od izraelského autora Isaaca Steinera ve Státní opeře. Ve více než 70 programech se v Praze vystřídá na 800 umělců.

V Praze bude k vidění výstava o historii samosprávy města

S vývojem samosprávy v hlavním městě se mohou zájemci seznámit na výstavě nazvané Osm století pražské samosprávy v Clam- Gallasově paláci na Starém Městě. Výstava, která je součástí akce Evropské město kultury, potrvá do 6. července. Návštěvníci se seznámí se vzácnými archivními dokumenty a muzejními exponáty, dochovanými v Archivu hlavního města Prahy a Muzeu hlavního města Prahy.

Pět Českých lvů si odnesli tvůrci Gedeonova Návratu idiota

Tvůrci Gedeonovy mrazivé komedie Návrat idiota si odnesli nejvíce Českých lvů, když jich z 11 nominací ve 12 kategoriích získali pět. Prestižní křišťálovou sošku za dlouhodobý umělecký přínos českému filmu převzal kameraman Miroslav Ondříček. Kromě režiséra Saši Gedeona, který byl oceněn dvakrát - za scénář i za režii, převzali tyto ceny také jeho spolupracovníci - producent Petr Oukropec, Anna Geislerová za herecký výkon ve vedlejší roli a autor hudby skladatel Vladimír Godár.

HROZÍ EVROPANŮM VYHYTNUTÍ ?

LADISLAV MALINSKÝ

Podle Úřadu spojených národů pro otázky populace se tak může stát v budoucnosti nepříliš vzdálené. Pramenem k vyslovení podobné úvahy je poměr obyvatelstva ve věku nad 60 let k celkové populaci evropských (a jiných) států, a to jak tomu bylo v minulém roce 1999 a jaký je odhad pro rok 2050, tedy za půl století, což není tak dlouhá doba. Tak se podívejme, jako na základ pro další srovnání na situaci v Česku: Starci (a stařeny) nad 65 let činili v 1999 18% obyvatel, a v roce 2050 se jich očekává 41%, tedy více než dvojnásobek. Holandsko je na tom o něco lépe vzestupem o méně než polovinu, konkrétně z 18% na 33%. Severské země se drží vzestupu z 20% na 30%. a USA očekává dokonce pokles ze 28% na 20%. Již několikrát jsem se vyznal, že nejsem počtář a neumím počítat, ale přesto se rád vrtám ve statistikách velkých čísel, a proto uvedu celou tabulku, jak ji uvádí Úřad OSN pro otázky populace (cit.LN), abyste si mohli učinit vlastní srovnání.

OBYVATELSTVO STARŠÍ ŠEDESÁTI LET (v procentech populace)

Rok:	1999	2050	Rok:	1999	2050
Španělsko	22	43	Nizozemsko	18	33
Česká republika	18	41	Polsko	16	33
Řecko	24	41	Rusko	18	33
Itálie	24	41	Švédsko	22	33
Rumunsko	14	40	Finsko	20	32
Slovinsko	19	39	Německo	16	32
Bulharsko	21	38	Británie	21	31
Estonsko	19	38	Rakousko	17	31
Portugalsko	21	37	Belgie	16	30
Lotyšsko	20	36	Dánsko	20	30
Bosna	15	35	Francie	18	30
Maďarsko	20	35	Norsko	20	30
Litva	18	35	Japonsko	23	38
Ukrajina	21	35	Singapur	10	31
Slovensko	15	35	Jižní Korea	10	30
Švýcarsko	20	34	Kanada	17	30
Bělorusko	19	33	Spojené státy	28	20
Chorvatsko	20	33			

Učení ekonomové tvrdí, že to pro Evropany není dobré, já se před jejich vědou skláním, i když se mi někdy zdá poněkud kostrbatá. Podle nich hrozí dosti akutně ekonomický a populační kolaps evropským zemím, jemuž může zabránit pouze příliv imigrantů, který by posílil skupinu mladšího obyvatelstva (pod 60 let), a zhoršení sociálního (převážně důchodového) zabezpečení, které by urychlilo snížení skupiny starších (nad 60 let). Tak nevím.

Táž OSN, odbor pro výživu, vypočítala, že za 20 let, tedy v roce 2020 bude na světě plná miliarda dětí trpět podvýživou, zatím co v současnosti je jich "pouze" 150 milionů. Ročně se rodí 30 milionů podvyživených dětí a většina z nich trpí poruchou mentálního i fyzického vývoje. Tak opět nevím, i když vím, že zde hraje hlavní úlohu tak zvaný Třetí svět, kde i dospělých je souženo nedostatkem výživy téměř 250 milionů lidí.

TAKOVÉ MALÉ ZAMYŠLENÍ

LÍBA v. DIJK

Začátkem května se konalo cvičení vojenských pozemních sil na cvičebním terénu Hradiště u Karlových Varů. Nizozemská armáda se po čtyřech letech znovu rozvíchovala a trochu s připravovala na příští rok, kdy se společně s Čechy, Kanaďany a Angličany vydají do Bosny.

Svámi 330 čtverčnými kilometry je terén jedním z největších ve střední Evropě. Když člověk tímto místem projíždí, tak ho automaticky napadnou otázky, když ne mnoho, tak takhle jedna určitě: "Co se stalo s vesnicemi, které tu byly dřív?" A tak jsem se po krátkém pátrání dozvěděla, že před válkou bylo na tomto místě devadesát obcí. Po nich zůstaly jen rezavějící cedule podél cest. Když přišel k moci Hitler, byli příslušníci české národnosti odtud vyhnáni. Po válce, kdy se němečtí občané museli vystěhovat, se do opuštěných domů skoro nikdo nenastěhoval, pouze hrstka občanů přicházejících z Podkarpatské Rusi anebo cikáni ze Slovenska. (Problém Sudet a jak to všechno dopadlo, je nám znám.)

Většina domů chátrala, docházelo k plundrování a rozkrádání stavebního materiálu. V padesátých letech se pak generál Čepička rozhodl udělat z této oblasti stále cvičiště. Před rokem 1989 tam byl dosti klid, takže se příroda mohla vyřádit. Nejen, že se zde setkáme s nádhernou květenou, ale máme i tu čest potkat srnky, divoká prasata, ptactvo, jedovaté i nejedovaté plazy, cestou na Tureč na nás z vykotlaného stromu koukala sova a nad silnicí prolétl černý čáp. Dokud je člověk v místech, kde zbytky vesnic nejsou tak viditelné, tak má pocit, že je v ráji.

Opuštěné domy jsou zbavovány hliníkových střeš, neboť hliník je žádaným odpadem ve sběrnách. Domy chátrají čím dál tím více, nikdo je neopravuje, nikdo v nich nechce bydlet. Na statku, který patří částečně lesům a částečně vojenské správě pracuje stále méně lidí a další obyvatelé malých paneláků dělají na návštěvníka dojem vyhnanců, na které snad každý zapomněl.

Na celý příští rok je terén rezervován pro cvičení některých západoevropských zemí. Je jisté, že se to dělá z finančních důvodů a "terén vydělává" pěkně. Další otázkou, zatím nezodpovězenou by mohlo být: "Jak se s penězi naloží?" Jestli se alespoň trochu bude myslet na lidi, kteří tam bydlí a spravují tak kouzelné místo. (Zatím ne, v době cvičení bylo českým ministerstvem obrany rozhodnuto, že autobus, který rozvážel lidi pracující v oblasti cvičiště, bude zrušen. A teď už zrušen je.)

A hlavně, zda se bude hospodařit tak, aby na to zase nedoplatili již výše uvedení obyvatelé lesů a hájů.

Nabídka předplatitelům

Objednejte včas!

Již po několik let někteří předplatitelé (zatím ojedinele) nechávají posílat Listy svým známým do ciziny, převážně do Česka, ale i do Belgie, Itálie, Německa, Polska, Švýcarska a jiných zemí, dosud za plné předplatné. Jim i novým zájemcům o tuto službu nabízíme výhodné předplatné pro jejich známé v cizině, pouze za úhradu poštovního, tj. cca f 15,- až 20,- za rok. Zájemci se mohou spojit přímo s distribucí Listů:

Tel/fax 072 - 512 81 41, Rijnstraat 27, 1823 EA Alkmaar

NENÍ AUSTERLITZ JAKO AUSTERLITZ

IVAN FLORIAN

Stalo se, že v sychravém podzimním dni 2. prosince 1805 došlo u malého moravského městečka ke slavné bitvě tří císařů, v níž císař Napoleon porazil geniální taktikou vojska rakouského císaře a ruského cara, přes jejich značnou početní převahu. Tím vešlo město *Austerlitz - Slavkov* do světových dějin a stalo se legendárním pojmem nejen pro posluchače vysokých vojenských škol, ale zvláště pro Francouze, kterým toto vítězství přineslo znovu národní hrdost po všech zmatcích z Velké francouzské revoluce. Dokladem jsou každoroční návštěvy tisíců turistů, nejen z Francie, ale i ze všech západních zemí. Mimo místa slavné bitvy je cílem jak starobylé město *Slavkov - Austerlitz*, tak i barokní zámek hraběcí rodiny Kauniců, ve kterém po bitvě Napoleon přespal a ve kterém bylo později instalováno Historické muzeum.

Sláva tohoto vítězství dala dokonce zapomenout na drtivou porážku spojeného válečného loďstva Francie a Španělska u Trafalgaru, kde tato spojená flotila byla doslova zničena geniální taktikou admirála Nelsona, a to bez ztráty jediné lodi! Admirál sám podlehl v této bitvě zraněním, nicméně se stal národním hrdinou Anglie na věčné časy.

Na invazi do Anglie, svého největšího nepřítele, pomýšlel Napoleon již delší čas a výchozím místem invaze se měl stát Texel, menší ostrov na západním pobřeží Holandska. Dočasná republika *Batavia (Holandsko)* byla obsazena Napoleonem, který vyhlásil království a na trůn dosadil svého bratra Ludvíka (Ludewaik). V roce 1804 pověřil císař svého generála vévodu Marmonta, aby vyhledal místo a připravil vojenský tábor pro dvě divize zálohy, z nichž jedna byla francouzská kavalerie a druhá infanterie batavská (holandská). Vojenské ležení bylo vyhlédnuto v lesnaté krajině, asi 20 km východně od města Utrechtu. Brzy se soustředilo do tábora asi 22 tisíc vojáků, včetně koní, a stali se hosty vítanými zvláště pro zemědělce, jimž dodávali hnojivo v míře jistě pozoruhodné! Nedaleko tohoto ležení je menší kopec, na jehož vrcholu nechal generál Marmont postavit dřevěnou, později kamennou, pyramidu, připomínající obdivované pyramidy v Egyptě, kde se účastnil Napoleonova nezdařeného tažení. Vojáci pojmenovali tento kopec *Marmontberg*, později *De Pyramide van Austerlitz*. Dnes je toto místo s rozhlednou, restaurací a zábavním parkem cílem nedělních výletů obyvatel ze širokého okolí.

Sen císaře Napoleona o invazi do Anglie se definitivně rozplynul a situace v Evropě jej přiměla ke stahování vojsk do Belgie a Francie. Také ony dvě známé divize opustily tábor (později jej využili carští kozáci), zůstali jen dva-tři vojenští vysloužilci, kteří si našli v okolí nevěsty a postavili si domky poblíže tábora. Usedlíků přibývalo, vznikla tak malá obec, která přijala jméno *Marmontville* a jmenovala dokonce svého guvernéra, ale ne nadlouho. Již 1806 jmenoval král Ludvík dekretem tuto obec městem *Austerlitz*. Tento statut 1811 zanikl, kdy dekretem císaře Napoleona byla obec přičleněna k větší obci *Zeist*, ke které patří dodnes i s hrdým jménem *Austerlitz*.

Zářivá hvězda Napoleonova začala definitivně pohasínat, po prohrané bitvě národů u Lipska 1813 byl donucen abdikovat, v roce 1814 byl vypovězen na ostrov Elbu. Nezdolný duch Napoleona se ale nevzdal, tajně organizoval novou armádu ve Francii, z Elby utekl, aby se postavil do čela svých věrných. Pouze sto dnů trvalo jeho nové císařství, v červnu 1815 byl poražen u Waterloo, deportován na ostrov Sv. Heleny, kde roku 1821 zemřel, prý pomocí arsénu. Na jeho zásluhy o Francii a zejména na bitvu u Austerlitz se ale nezapomnělo, v Paříži je stále most, nábřeží a nádraží, nesoucí jméno *Austerlitz*, a v Holandsku pak vesnička *Austerlitz*, v pěkné lesnaté krajině. Zavedou-li vás někdy kroky do okolí Utrechtu, navštivte *Austerlitz*, případně i *De Pyramide*, kudy se ubíraly dějiny Evropy. A ještě k tomu je tam opravdu krásně!

Autor děkuje archivářům obce Zeist za laskavou pomoc při hledání historických dat.

TROCHA POEZIE

Hořce

Dva květy hořců
na oltáři -
dvě duše spojené.

Vzal si jinou,
ona jiného,
mě ne, mě ne.

Dva květy hořců
na oltáři
a slunce ve dveřích.

Ukrývám lásku
v kalendáři
a nikdo nevěří.

Chtěl bych být

Chtěl bych být loukou spící pod hvězdami,
zrosenou trávou, po níž bosa jdeš.

Chtěl bych být mořem krásným lasturami,
které si navždy v dlaních ukryješ.

Chtěl bych i sluncem být, když hladí tvoje vlasy,
pohárkem, co líbáš svými rty.

Chtěl bych být slzou tvou a ozdobit ti řasy,
po tváři téci, skanout na šaty.

Chtěl bych být krysařem, jenž ochránil by flétnou
a k dalekým břehům vor by postavil.

Chtěl bych ti říct, až ráno ptáci vzlétnou:

Byla jsi se mnou. Já jem s tebou byl.

Blues o tom, co se stalo

Chybíš mi, I miss you.
Tu píseň zpíval už
někdo přede mnou,
ale nevěděl, že z bolesti
se zas jen bolest rodí.
Když jsem tě uviděl,
byla's už na druhém břehu.
Za sklem,
bez doteku.
Jak spící princezna na bílé lodi.
A tak pláču perly do hrobu.
Chybíš mi.
I miss you !

Čtvrtý rozměr

Bělostné ticho obemklo spánky
a v dálce se tiše sypala
zrnka času před tím,
než jsme si pohlédli
do očí.

Pak všechny smysly
vyvrhly na břeh
tebe a mne !
A čtvrtý rozměr našeho života
se naplnil.

JAROSLAV HORÁK

HRABĚNKA KINSKÁ A MEZINÁRODNÍ SOUDNÍ DVŮR DAGMAR KANNEGIETER

O Mezinárodním soudním dvoru v Den Haagu, o instituci, která je součástí Organizace spojených národů, založená roku 1907 s posláním řešit spory mírovými prostředky a odvracet válku, se již v Nizozemských Listech psalo (viz NL č.1, 1998).

Málokdo však ví, že s Mezinárodním soudním dvorem se pojí i jméno ženy narozené v Čechách - hraběnky Kinské. Hraběnka Kinská (1843 - 1914), provdaná Suttnerová, která se narodila v Praze v paláci Kinských na Staroměstském náměstí, získala Nobelovu cenu za mír v roce 1905 za podnět, který dala k založení Mezinárodního soudního dvora v Haagu. Pozadí její myšlenky bylo, že mezinárodní soud má řešit konflikty jednáním, ne zbraněmi. Byla inspirována myšlenkou krále Jiřího z Poděbrad, jež uvádí ve své autobiografické knížce "Odzbrojte": "V patnáctém století vzešla jistému králi myšlenka utvořit ligu míru. Byl to Jiří z Poděbrad, král český, který chtěl přivodit konec bojů mezi císařem a papežem, obrátil se k tomu cíli na Ludvíka XI., krále francouzského, jenž ale tento návrh nepřijal". Je zajímavé, že této ženě byla velmi nepříznivě nakloněna nizozemská královna Wilhelmina (1880 - 1962), která byla proti uspořádání mírové konference 18. května 1899 v Den Haagu, na níž se baronka von Suttner (tak znělo její oficiální příjmení) podílela svou účastí.

Této propagátorce mírového hnutí se také podařilo přesvědčit Alfréda Nobela (ještě před tím, než cenu za mír dostala), aby věnoval jednu z cen udílených z jeho nadace také snahám o světový mír.

O hraběnce Kinské a jiných aristokratických rodech se mohou zájemci dočíst v knize "Modrá krev" od P. Maška, která vyšla loni v nakladatelství Mladá Fronta, v níž je popsáno 445 šlechtických rodů Čech, Moravy a Slezska.

Na závěr cituji autora knihy, který aristokracii charakterizuje takto: "Aristokracie patřila po dlouhou dobu k hybným silám evropské společnosti. Řídila osudy lidí, zemí, států. Jako vládnoucí vrstva bývala mnohdy nekriticky glorifikována.

Když ustoupila ze svých pozic, byla naopak nekriticky pomlouvána. 19. století ji připravilo o politické výsady, první republika o tituly a jména, éra komunismu o majetek."

A já bych k tomu dodala - Jaké změny v Evropě očekávají aristokracii v 21. století ?

OZNÁMENÍ

ITs

Mezinárodní festival divadelních škol v Amsterdamu

Na letošním mezinárodním festivalu divadelních a tanečních škol ITs v Amsterdamu (21. - 30.6. 2000) se představí studentský divadelní soubor DAMU z Prahy s inscenací Shakespearova Hamleta v osobité režii Kseniji Krčar. Všechna představení jsou v češtině.

Kdy: 24.6., 25.6. a 26.6. 2000, zač. ve 20 hod.

Kde: Theaterschool Amsterdam, Theaterzaal (Jodenbreestraat 3)

Rezervace vstupenek: 020 - 626 68 66

Vstupné: fl 15,-, fl 10,- (CJP, Stadspas, Pas 65+)

ČC

VÁLKA SE NEKONÁ, DOŠLY NÁM ZBRANĚ

Na naší planetě se denně bojuje, a to odedávna. Občas to jsou veliké "mezistátní" konflikty, kterých se účastní miliony lidí a pod nimiž trpí miliony obětí (obě světové války), ale ani v přestávkách mezi nimi není nikdy úplný klid zbraní. Vždy se někde na světě ozývá štekot automatických zbraní, svištění raket, padají bomby a vybuchují miny. Noviny nám ukazují fotografie bojovníků, opáсанých projektily těžkých kalibrů, s kapsami nabitými ručními granáty. Nežádá mezi nimi vidíme rozdivočelé tváře výrostků, ba mnohdy i dětí.

Bojují ... Ale za co ? Zdá se, že nebojují *za něco*, spíše *proti někomu*, rozvášněni nejrůznějšími vůdci. S jistou dávkou cynismu by se dalo říci, kde jsou ty časy, kdy proti sobě stáli muž proti muži, s klacky, oštěpy, luky a šípy.

Jenže technika zbraní se změnila, říkáme tomu *zdokonalila*. Přišla primitivní děla a pušky - to vše si dovedly bojující strany vyrobit více méně na místě konfliktu. Později se s nástupem moderních automatických střelných zbraní situace změnila ještě více. Díky tomu dnes už lidé nepadají jednotlivě, ale po desítkách, po stech či milionech.

Ale vraťme se zpět k těm fotografiím v novinách. Ty jsou tak do detailů podrobné, že znalci zbraní jistě podle nich mohou určit o jakou tovární značku jde, kde byla zbraň vyrobena. A s trochou námahy by se jistě dalo též zjistit, kdo tu zbraň dodal, kdo mu ji zaplatil a z jakých peněz. Ve velké většině zbraň nebyla vyrobena na místě konfliktu. Za dodávkami zbraní stojí často vzdálené státní moci, které uvažují si takto: Nedodáme-li zbraně my, dodá je jiný stát (včetně Česka).

Dovolte mi utopistickou úvahu. Stávky dělníků a zaměstnanců všech možných odvětví už po léta pravidelně ztrpčují a ochromují život prostých občanů. Aktivisté nejrůznějších směrů se vrhají na koleje, připoutávají se k branám továren, k trupům lodí, a vyvinují všechny možné činnosti, aby zabránili tomu či onomu. Ale ještě nikdy, **nikdy** za dlouhá léta jsem se nedoslechl, že by například dělníci z továrny na zbraně vstoupili do stávky, aby zabránili exportu zbraní do konfliktních zemí. Nebo že by pacifističtí aktivisté tyto továrny obsadili nebo zdemolovali, nebo jinak z provozu vyřadili. Nanejvýš se uspořádá demonstrace proti zbraním hromadného ničení, a to ještě pouze tehdy, je-li zaměřena proti určitému státu. Ale nikdo není schopen zasáhnout u kořene *drobného denního zla*, exportovaného do zemí třetího světa.

Jak by bylo krásné, kdyby například jen došla munice všem těm střilejícím výrostkům. Zajisté, nestali by se z nich náraz andělé, sáhli by zase ke klackům a oštěpům, ale snad by to byl krok správným směrem, lze-li to tak říci.

Leč zbrojařské lobby je zřejmě tak mocné, že jím nic neotřese, ani politicky korektní, sociálně, eticky, multikulturelně založená hnutí západního světa. A prostředek, jak probudit v lidstvu zdravý rozum dosud vynalezen nebyl.

SERVÁC

BENZÍN ZA GULDEN LITR

Se stagnující životní úrovní lidí žijících se poctivou prací stoupá den ode dne cena benzínu, nejprudčeji v Holandsku, kde koncem května dočasně trčí na f 2,72. Valnou většinu této ceny tvoří různé daně, příplatky, taxy a poplatek za drzost jezdit autem, celkem přírážky ve výši cca dvou třetin. A ještě není konec v dohledu. Často kritizované hospodářství USA vybírá z cen benzínu 27% pro stát, takže cena za litr se vyšvihne na jeden gulden v celostátním průměru. Ceny jsou krajově různé, kupř.v Atlantě je dnes litr za f 0,89, kdežto v drahém Chicagu f 1,19. Jsou tedy i tam rozdílné ceny ve státech, jako tady mezi státy EU.

LM

ZEMŘEL "VĚČNÝ REBEL" LADISLAV LIS

Málokomu patří přízvisko "věčný rebel" vhodněji, než 18.března zemřelému Ladislavu Lisovi. Narozen 1926, představitel pracující mládeže, snad proto v letech 1952-53 předseda Čs. svazu mládeže, 1957 absolvent Vysoké školy KSČ a 1960 pro své ideologické úchytky ze strany vyloučen. V době pražského jara rehabilitován, ale již v březnu 1969 znovu vyloučen. Pracoval jako lesní dělník až do roku 1977, kdy jako signatář a mluvčí Charty 77 i toto zaměstnání ztratil. Sedmdesátá a osmdesátá leta prožil v samotě v okolí České Lípy, on i jeho návštěvy pod přísným dohledem estébáků. V roce 1978 zatčen a obviněn z rozkrádání socialistického majetku, neb jeho ovce se prý pásly na obecních pozemcích. Pro nedostatek důkazů propuštěn, ale hned příštího roku znovu zatčen, tentokrát už z politických důvodů. Koncem roku opět propuštěn, ale nezlomen pokračoval v rebelské činnosti proti režimu a pro rok 1982 se stal jedním ze tří mluvčích Charty. Ne na dlouho, znovu zatčen, neb vlastnil "dva pytle loupané kukuřice, zřejmě pocházející z nedaleké velkovýkrmny". Jakoby náhodou se našly i protirežimové materiály, takže čtrnáct měsíců nepodmíněně a tři roky ochranného dohledu. Propuštěn v březnu 1984, v květnu opět zatčen pro neplnění podmínek ochranného dohledu. Po opětovném propuštění zůstal již disidentské činnosti trvale věrný, psal různé petice mezinárodním organizacím a mimo jiné stál i u kolébky ilegálních Lidových novin (1987).

Po zhroucení režimu působil v Občanském fóru, za které byl zvolen do Federálního shromáždění. Pietního aktu rozloučení ve dvoraně pražského Rudolfinu se účastnila řada přátel a politiků z disentu. Byl otcem Líby van Dijk z redakce Nizozemských listů.

Z nekrologů a vzpomínek českého tisku vyňal L.M.

13. VŠESOKOLSKÝ SLET

Pod záštitou prezidenta republiky Václava Havla a Mezinárodního olympijského výboru se koná letos XIII. všesokolský slet za účasti asi 25.000 cvičících všech věkových kategorií. Zahajující program na pražském Stadionu Evžena Rošického na Strahově bude 1.července v 15,00 hodin. Hlavní vystoupení Sokolů z celého světa bude večer v 21,00 hodin při umělém osvětlení. Tradiční průvod Prahou bude v neděli 2.července, a odpoledne pak závěrečný program opět na Strahově.

V rámci Sletu bude i řada sportovních soutěží a vystoupení folklorních, tanečních a divadelních souborů. V řadě všemožných výstav jistě upoutá výstava dokumentující bohatou historii Sokola v celém světě. O podrobnostech bude veřejnost informována v tisku a ostatních médiích.

Předprodej vstupenek byl zahájen 1.března ve všech větších městech republiky a je řízen jediným prodejcem, jímž je firma TICKETPRO, a.s. **l.m.**

MALINOVÝ ANTIOSCAR

O každoroční udílení hollywoodských Oscarů za nejlepší filmové výkony tak, jak je hodnotí americká, a velmi kritizovaná, Akademie, je tak velký zájem v celém světě, že by bylo poněkud luxusem o něm psát v NL. Dokonce v Rusku byl o přenos slavnostního udílení a o výsledky prý větší zájem než o volbu prezidenta. Tudiž tečka, stop.

Méně známé, i když seriózně uznávané a mezi herci s hrůzou očekávané, je udílení *Zlatých malin* za výkony nejhorší, které se děje od roku 1980, vždy 24 hodin před udílením pozlacených Oscarů. Cena jedné umělohmotné a posprejované Maliny je prý čtyři a čtvrt dolaru a iniciátorem jejího udělování je pan John Wilson. Letos krom hodnocení za minulý rok bylo též hodnocení za posledních sto let. Porotu pro udílení Zlatých malin tvoří sbor 450 filmových kritiků a novinářů, prý pokrokovějších a pružnějších, než sbor starců z Akademie. Výsledky nejsou bez

zajímavosti, některé zde uvedeme a úvahu ponecháme čtenáři. Za svou osobu se domnívám, že volba je celkem oprávněná, ale nebudu předbíhat. Tedy:

Začněme laureáty hlavních cen za dvacáté století. Za nejhorší byl vyhlášen film *Striptease* s herečkou Demi Moore v hlavní úloze. Při tom Demi Moore je považována za nejlépe placenou ženskou hvězdu Hollywoodu a herecké kvality jí nelze upřít. Zřejmě se dostala do filmu omylem anebo za velké peníze. O cenu nejhoršího herce století bojovali *Kevin Costner* (mj. film *Pošťák*), více zpěvák než herec *Prince*, dále *William Shatner* (mj. za svou roli ve sci-fi *Star Trek*, a nám méně známý *Pauly Shore* z ještě méně známých filmů *Bio-Dome* a *Encino Man*. Ti všichni ale byli poraženi vítězným *Sylvestrem Stallone* (mj. za role boxera Rockyho a vojáka Rambo). Pouhou nominací byly poctěny jako nejhorší herečky století dobře známé *Brooke Shields* (ex *Agassi*) a *Bo Derek*. Obě však musely ustoupit absolutní vítězce, již nutně musela být *Madonna* (především za filmy *Tělo* a *Evita*).

A vyznamenání za nejhorší výplody minulého roku? Vévodí film *Wild, wild West* (režie Barry Sonnenfeld), prý předražené znovunatočení televizní produkce z roku 1960, kde se autoři neobtěžovali ani změnit název. Tento film byl zřejmě jakýmsi "trhákem" na poli špatnosti, neb získal celkem Malin pět, ještě za nejhorší režii, nejhorší herecký pár (*Kevin Kline* a *Will Smith*) a za nejhorší filmovou píseň. Vítězná ocenění za nejhorší herecké výkony si odnesla v kategorii žen nám méně známá *Heather Donahue* za film *Záhada Blair Witch*, v kategorii mužů *Adam Sandler* z filmu *Big Daddy*.

Je pozoruhodné, že přes popularitu slavnostního udílení zlatých Malin, se ani nominovaní, ba ani cenou poctění, slavnosti neúčastnili a ceny si osobně nevyzvedli. **L.Malinský**

PŘED-OSUDY ČESKÝCH FILMŮ

(To rozdělovací znaménko ve slově *před-osudy* je gramaticky nesprávné, ale bez něho by se mohl někdo domnívat, že jde o českou vísku, jako třeba *Kostomlaty*, *Holovousy*, nebo *Kolozuby*. Není tomu tak.)

V rubrice "*víte, že...*" minulého čísla jsme se zmínili o chystaném filmu dvojice Svěráků *Tmavomodrý svět*, jehož začátek natáčení byl stanoven na 13.březen t.r. Možná, že se o pár dní zpozdí, ale důležité je, že jsou peníze a může se tedy začít. Kde se vzaly? Tmavomodrý svět vznikne v česko-německé koprodukci, kde německý podíl zaručuje firma Helikon. Českou stranu by měl zaručit grant Ministerstva kultury, zažádáno bylo o dvacet milionů Kč, přislíbeno osm (milionů). Bohudíky existuje evropský Fond pro podporu kinematografie jménem EURIMAGES, který již přispěl částkou asi pětapůl milionu Kč na film Kolja téže autorské dvojice. Úspěch Kolji jistě pomohl k tomu, že Eurimages dodal téměř plnou žádanou částku ve výši 21,6 milionů Kč. Tmavomodrý svět není ovšem jediný, který Eurimages podporuje, je jich celkem deset v evropské koprodukci. Celková částka, kterou rozděluje, jsou téměř čtyři miliony Euro.

Režisér úspěšného filmu loňského roku *Pelíšky*, Jan Hřebejk, natočil další film *Musíme si pomáhat*, který šel do premierových kin asi v téže době, kdy začaly práce na filmu *Tmavomodrý svět*. Hřebejkův film je protektorátní příběh židovského uprchlíka, který se skrývá v českých rodinách, z čehož pochopitelně vznikají nespočetné tragikomické situace. Myslím, že zpracovat takové téma s vkusem a věrohodností pro obě strany, tedy pro stihající i postižené, je mimořádně těžké, což ještě stupňuje skutečnost, že nejsou dosud zapomenuty dva mistrovské filmy s podobnou tematikou, totiž *Obchod na korze* a *Ostře sledované vlaky*. A tedy pouštět se do filmu, o němž režisér ví, že bude srovnáván s filmy tkvícími dosud v paměti diváků, je jistě odvaha.

Jan Hřebejk jistě má na to, aby to byla odvaha oprávněná. **L.M.**

NOVÝ AUTORSKÝ ZÁKON PRO ČR

bude chránit autorská práva 70 let po autorově smrti (dosud 50). Snad je to správné. V praxi to znamená, že kupř. zemře-li autor v osmdesáti letech, bude to, co stvořil ve svých dvaceti, chráněno 130 let. Počítám-li dobře.

SVĚTOVÝ DEN ZEMĚ 2000

V našich dvou zemích (CZ a NL), a v Evropě vůbec, je o tomto **Dni Země** známo celkem málo. Ani to, že letos se konal 22. dubna. Jinak je tomu kupř. v obou Amerikách, kde již několik desítek let tloučou na poplach, co všechno naši planetu ohrožuje a co je možno činit, aby se toto ohrožení snížilo na nejmenší možnou míru. Magazin TIME věnoval letošnímu Dni Země zvláštní číslo o téměř stu stran, z nichž je člověku trochu úzko, uvědomí-li si, co příští generace mohou očekávat. Příliš povzbudivé to není. V USA se problému ujala řada populárních umělců, kteří již léta, zejména po Dni Země 1970, tedy již třicet let, využívají své oblíbenosti k burcování svědomí generace současné. Někde je totiž třeba začít.

Letošní Den Země byl organizován z Washingtonu a trval nepřetržitých 24 hodin v časových pásmech od New Yorku přes Londýn, Los Angeles, Tokyo, Tel Aviv a Manilu. Jako čestný předseda byla vybrána osoba se širokou světovou popularitou, hlavní herec filmu Titanic, **Leonardo DiCaprio**. Jeho washingtonské provolání nepřináší sice mnoho nového, ale určitě připomíná mnoho, na co rádi zapomínáme v poněkud sobeckém, i když nepřiznáváním přesvědčení, že nás se to netýká.

LEONARDO DICAPRIO ve volné citaci: *Je mi ctí z místa předsedy Dne Země 2000 upozornit především na nebezpečný jev, který se skrývá za nevinným, téměř vítaným heslem o oteplování Země a jejího prostředí. Budeme-li toto globální oteplování nadále ignorovat, budeme brzo svědky drastických změn klimatu na celém světě.*

Jedním z příkladů jsou ostrovy Kiribati, skupina ostrovů v Pacifiku, kde již nyní si lze všimnout varovných změn. Na těchto ostrovech lze pozorovat nejen více prudkých větrů a vln sucha, ale zvyšující se hladina oceánu zde vymílá břehy a zasahuje pevninu. Tento jev lze očekávat v daleko větším měřítku i jinde. Výsledkem budou další ničivé větry, zátopy, poškození korálových ostrovů, tání ledovců, vzestup šíření tropických chorob přenášených hmyzem a mnoho, mnoho jiných změn.

Před třiceti léty, jako výsledek Dne Země 1970, bylo lze pozorovat nejen ve Státech příznivé změny prostředí. Některé vlády uzákonily omezení olova v benzínu a jiná očištná opatření. Nyní je nutno podniknout další krok - očistit zdroje energie tak, jako bylo očištěno vzdušné prostředí v minulých třiceti letech. Na tomto poli lze dosáhnout mnoho, a o to se bude snažit Den Země 2000.

Řekneme si, nic nového pod sluncem, podobná opatření jsou omílána denně tiskem a doporučována lidstvu, stejně jako poslední odstavec Leonardova projevu, kde připravuje půdu pro úsporné dopravní prostředky, především pro bezbenzinové automobily, ve snaze co nejvíce omezit produkci karbonu dioxydu a jeho zhoubný vliv na oteplování zemské atmosféry.

Proč tedy to dlouhé povídání, když to všechno víme, a když, chceme-li být upřímní, nás to nijak nepálí. Všichni, kdo právě nyní žijeme na Zemi, bez rozdílu věku, ještě bezpečně přežijem. Ale ti, co přijdou po nás to již budou mít horší, a tak dál a dál ... Leonardo DiCaprio nevymyslel nic nového, nebylo to také úmyslem. Význam jeho akce tkví jinde. Je známo, že lidé následují své oblíbené idoly daleko raději, a především častěji, než by naslouchali nebo následovali vzory politických nebo vládních kazatelů. Není celkem divu, neb oni, stejně jako způsoby jejich kázání, málokoho zaujmou. Ve Státech boj o očistu prostředí převzali populární umělci, DiCaprio je pouze jedním z nich; nositelé Oscarů a jiných uznání jsou další, umělecké modly Jižních Amerik se nadšeně zapojily, prostě se zdá, že (dočasně) populární vzory ze světa zábavy a lesku se rozhodly svou nakažlivou oblibu a svůj vliv dát k dispozici záslužnějším projevům než třeba udávat módní tón nějakým výstřelkem v oblékání či doporučovat právě onu vodičku jako nejlepší k zastírání tělních pachů. Od sportovců nelze bohužel velkou pomoc očekávat; jejich IQ v době současné se rovná obsahu míčů, do nichž právě kopou nebo něčím trískají. A ještě k tomu tato akce je neplacená, a tedy pro ně nezajímavá.

Ostatně v posledním půlstoletí nutno přiznat hercům a zpěvákům (obojího pohlaví) dost značný úspěch při úpravě vztahů mezi lidmi a zvířaty a při náročných akcích zachovat některé vymírající druhy na naší planetě Zemi. To byl jeden z důvodů, proč jsme zde dali slovo panu Leonardo DiCaprio. Přáli bychom si, aby padlo na úrodnou půdu dřív, než bude pozdě.

L.M.

HUNTENKUNST 2000

Letos se v Doetinchemu uskutečnil již osmý ročník mezinárodní přehlídky současného výtvarného umění Huntenkunst 2000. Pro letošní rok zvolili organizátoři za hlavní „vystavovatelskou“ zemi Českou republiku. Kurátoři Walther Smeitink-Mühlbacher a František Kowolowski (Dům umění Brno) vybrali pro tuto renomovanou přehlídku díla výtvarníků Nikose Armutidise (sochy a obrazy), Dalibora Chatrného (objekty), Michala Gabriela (sochy a grafiky), Jiřího Jahelky (šperky), Aleše Knotka (obrazy), Jiřího Surůvky (počítačem vytvořené obrazy), Čestmíra Sušky (grafiky) a skupiny Kamera Skura (fotografie).

Čeští výtvarníci měli možnost zúčastnit se společného workshopu spolu se 150 umělci z 12 zemí, který se konal od 26. do 29. května 2000 v Doetinchemu. Kromě toho vystavovali své artefakty od 19. května do 11. června 2000 v pěti renomovaných galeriích v Doetinchemu a okolí (Huissen, Ulf, Gendt). České centrum a velvyslanectví České republiky podpořily tuto významnou prezentaci současného českého umění v Nizozemsku a podílely se i na vydání CD-ROM Huntenkunst 2000. Podrobné informace: <http://www.czechart.nl>, www.huntenkunst.org

Slovo jsme dali jednomu z kurátorů, Františku Kowolowskému:

„Před nějakou dobou mne navštívil nizozemský umělec a kurátor Walther Smeitink-Mühlbacher s návrhem společné spolupráce na projektu prezentace současného českého umění v Nizozemsku na Art Fair ve městě Doetinchem, který se tam koná každý rok. Až později jsem si uvědomil, že tato akce nabírá obrovských rozměrů a že překračuje běžně zavedené výstavy. Možnost prezentovat české autory v takovém rozsahu přičítám jako velký úspěch Waltherovi a doufám, že i zájem ze strany zúčastněných galerií, institucí i odborné veřejnosti o současnou podobu českého výtvarného umění není náhodný.

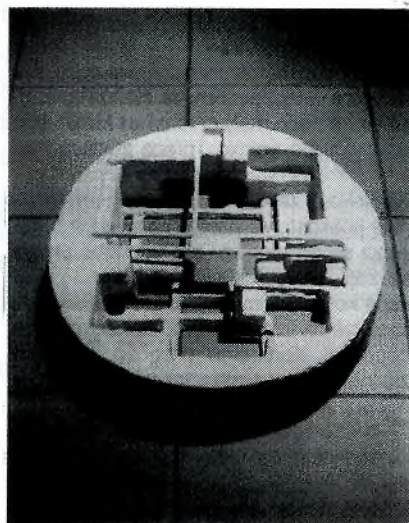
Autoři, kteří jsou zastoupeni na tomto projektu, pocházejí ze střední a mladší generace a jsou i velice dobře známí v mezinárodním kontextu. Je to generace umělců, jenž na sebe vehementně upozornila na přelomu osmdesátých a devadesátých let v České republice po nástupu společenských přeměn. Autoři jako Michal Gabriel, Čestmír Suška patřili dnes do již legendární skupiny „Tvrdohlaví“, kteří začali uplatňovat ve své tvorbě postmoderní východiska a nové formální možnosti v rámci klasických postupů. Aleš Knotek tyto zákonitosti obohacuje o poetickou stavbu. K tomuto pojetí se velmi blíží, byť se svou individuální svébytností, sochařská tvorba Nikose Armutidise. Kromě toho, že jeho sochy jsou tvarovým pokusem o nacházení samotného principu sochy, přenáší tuto zkušenost i do malby. Generačně nejstarší, leč „nejmladší duchem“, se jeví tvorba brněnského autora Dalibora Chatrného. Autor, který je spjat s východiskem konstruktivního umění v Čechách. Je až s podivem, s jakou hravostí a čistotou uvažování je protknuta jeho tvorba. Zrcadlové reliéfy i objekty porušují prvotní koncepci prostoru - jeho plasticitu. Tvorba Jiřího Jahelky určitým způsobem vybočuje z volné tvorby ostatních autorů. Jeho šperk je určitým mezistavem mezi sochou a užitým předmětem, který nejlépe dokládá ve svém cyklu přileb. Nejmladší generace tvůrců poukazuje na aktuální otázky současnosti a provádí to určitou ironickou formou. Jiří Surůvka je nekompromisním performerem a komikem, který s maximální přesností nastavuje zrcadlo současnosti. Nakonec nejmladší generace autorů, skupina Kamera skura, se snaží znejišťovat evidentnost současného i minulého umění vůbec a zapojuje se tak do proudu globalizované citlivosti dneška.“

HANA SCHENKOVÁ

Jiří Surůvka, *The men with golden guns*, 1999, počítačový tisk, 150 x 100cm.
Repro archiv autora

Nikos Armutidis, *Socha*, 2000, patinovaná sádra, v. 12, ø 45 cm

Michal Gabriel, *Bez názvu*, 1997, laminát, ø 90 cm

POPULÁRNĚ VĚDECKÉ SYMPOZIUM V ROCE 2000

Letos již po patnácté chceme pro vás uspořádat podzimní symposium. Sejdeme se v sobotu 7. října 2000, na známém místě u Baarnu v Conferentieoord Drakenburgh. Poznamenejte hned do kalendáře.

Celé letošní symposium chceme věnovat právu a jeho dějinám, mravním základům práva a z nich vyplývajícím povinnostem občanů, lidským právům, jejich vzniku a variacím v průběhu času, relativitě demokracie a práva, soudnictví v České republice, rozdílům a nedostatkům vzhledem k Evropské Unii, atd. Také budeme hovořit o deformacích práva a o tom, jak k nim docházelo a jak byly či nebyly uznány a napraveny. Nebude chybět ani lehce humorná stránka, různé justiční omyly a podobně. Na toto tema připravuje přednášku drs. Michaela Swinkels – Nováková.

Nemůžeme bohužel uvést jména přednášejících, jsme s nimi dosud v jednání. Jeden z nich bude pravděpodobně z České republiky, druhý někdo z právníků, žijící na Západě.

Odpoledne pro vás máme krásný pořad, který se podařilo zajistit opět díky řediteli Českého centra panu Jaroslavu Kantůrkovi. Je to literární pásmo z netradičních barokních textů, nazvané „Jeden spolu domeček šnek a šnekna nemívá“ jak je z archivů vybral a zpracoval dr. Miloš Sládek, pracovník Památníku národního písemnictví v Praze, v režii „principála“ divadla Orfeus Radima Vašinky. Spolu s ním účinkují Irena Hýsková, Lucie Vašínková a Jiří Sládeček. Zastoupeny budou texty nejrůznějších žánrů : religiozni i světské, humorné i vážné, také dobové kuchařské receptury. Jsou to texty k zamyšlení i pousmání, všechny v překrásné češtině 17.a 18. století. Interpreti s nimi zacházejí hovorově, nenuzeálně, se samozřejmostí s níž byl český jazyk tehdejší populací užíván.

Myšlenkové vyvrcholení pořadu tvoří text Františka Ondřeje de Waldta z roku 1736: „Pravda ze země pošla a Spravedlnost z nebe vyhlídla“.

Vše bude doprovázeno hudbou českých barokních skladatelů .

V tradiční panelové diskusi zasednou opět všichni přednášející a účinkující. Očekáváme, že se posluchači zúčastní mnoha příspěvky, názory a dotazy.

Koncem srpna budeme rozesílat pozvánky s přesným programem a popisem cesty. Vaše dotazy a připomínky můžete poslat již teď faxem na číslo 023 – 5581157, nebo na 0495 – 536375 (telefon i fax). Také je možné poslat e-mail na adresu : pokorny-scheufler@wxs.nl

Pro ty z vás, kteří se zabývají internetem, chystáme "home page", kde najdete různé zajímavosti okolo sympozia a podle možnosti i texty přednášek. Podrobnosti se dozvíte na sympoziu.

Nashledanou se těší **PŘÍPRAVNÝ VÝBOR SYMPOZIA**

50.000 DOMÁCÍCH ZVÍŘAT BUDE ODHOZENO

Předmětů jednorázového použití stále přibývá, ale že se mezi nimi octneme i my, domácí zvířata, především kočky a my psi, je přece jen zarážející. Podle očekávání Holandského spolku pro ochranu zvířat lze letos očekávat více než 50 tisíc takových ubohých zvířat. V roce 1998 bylo sebráno v ulicích měst a kolem silnic na 17 tisíc opuštěných psů a 32 tisíc koček se stejným osudem. Je pochopitelné, že všichni postižení kolegové nemají to štěstí najít nového pečovatele a místa v asylech jsou omezená jak počtem, tak i financemi. Co se tedy s nimi stane? Buď jsou odstrašujícím způsobem připraveni o život, nebo umírají hladem a smutkem, anebo jsou zneužiti k pokusům či ponižujícím atrakcím na poutích a podobně. My, kteří máme záviděníhodný psi nebo kočičí život, teplé lůžko a dostatek jídla, bychom rádi pomohli, ale bez vás, milí pečovatelé, to neumíme. A proto vás prosíme: mějte nás rádi dál, jsme vám vděční, ale nezapomínejte na naše kolegy asyl hledající, snad vám něco pro ně zbyde.

V. ŠADRAK II.

SBÍRKA NA SUDETSKÉ NĚMCE ?

V letošním dubnu se konalo v Jihlavě tradiční česko-německé Symposium, které bohužel uniklo zasluženému pozornosti nejen Nizozemských listů, přestože právě NL věnovaly této složité otázce dva zásadní příspěvky z pera Bořivoje Dvořáčka (BD), a to v číslech 4/98 a 1/00. Spolu s jejich autorem se k tématice vracíme, nikoliv abychom problematiku definitivně rozřešili, to se sotvakdy někomu podaří, ale abychom vyzvedli některé názory na Symposiumu pronesené, o nichž se domníváme, že jsou poněkud úchylné, byly-li míněny vážně. Což bohužel tak vypadá.

Předem přiznávám (LM), že moje informace pramení pouze z referátů v českém tisku, ale nakonec nezáleží ani tak na přesnosti citace, jako spíše na duchu a způsobu myšlení některých účastníků z obou táborů. Sám se domnívám, že tento složitý poměr česko-německých vztahů už měl být dávno utopen v zapomnění nové doby a nikoliv jitrěn vzájemným osočováním.

Paní Dr Müllerová z Brna hovořila o obtížném životě Němců v poválečné ČSR a celkem zbytečně omlouvala chování Němců při a po záboru čs. pohraničí 1938. Prý tehdy *"podlehli Hitlerově psychóze i mnozí čestní Němci"*. Bylo by smutné, kdyby tomu tak nebylo, stejně jako u nás je útěchou, že v těch milionech svedených psychózou komunismu se našlo pár jedinců s lidským charakterem. Tyto výjimky ovšem nesmí omlouvat většinu, která dovedla nacistickou psychózu žít plných 12 let (1933-1945), a komunistické barbarství dokonce půl století (1947-1999). Stejně neprůrazné, i když asi pravdivé, je tvrzení historika Ferdinanda Seibta z Mnichova, že na 80% Němců v ČSR uposlechlo v roce 1938 čs. mobilizaci a *"ne všichni Němci z čs. pohraničí vítali Hitlera"* a že jich mnoho zahynulo v koncentračních táborech.

Bylo to však něco docela jiného, co nás zarazilo a přimělo k reakci. Bylo to několik citovaných vět z projevu pana Bohumila Doležala, údajně pracovníka katedry sociálních věd Univerzity Karlovy. Podle jeho přesvědčení by Češi měli zahájit finanční sbírku ve prospěch Němců odsunutých po válce z Československa, a kromě toho by měla být sepsána omluva odsunutým, pod níž by se Češi podepisovali. Doslova: **"My Češi bychom měli uspořádat veřejnou sbírku pro odškodnění vyhnaných sudetských Němců, jako se lidé v 19. století skládali na postavení Národního divadla."**

Panu Doležalovi se též nelíbí text česko-německé deklarace z roku 1997 (v plném znění otištěna v NL 1/97), podle jeho slov byla německou stranou českým politikům vnucena a *"nevyřešila největší problém - vztah k sudetským Němcům, ale jen ho zazdila."*

Vzdáváme se vlastního komentáře, ale jak píše Jan Kovařík v objektivním referátu v denníku Právo (17.4.00) projev pana Doležala vyvolal *"největší projevy nesouhlasu českých účastníků a silný potlesk mnoha Němců."* Ostatně jak jinak.

Shodujeme se s hodnocením Jaroslava Šabaty z Brna, vyřčeným ihned na místě činu, který označil Doležalovo vystoupení za *"naprosté vykojení českého kolegy, jehož strategie vede do slepé uličky. Žádný český politik, který se chce podílet na rozvoji česko-německých vztahů, nemůže toto stanovisko zastávat."*

BD a LM

Poznámka: Kopie obou v úvodu zmíněných článků poslal jejich autor jak panu Bohumilu Doležalovi, tak i denníku Právo, jehož objektivní referát (Jan Kovařík) nám byl podkladem. BD

Text Česko-německé deklarace, Nizoz.listy 1977, č.1, str.7.

B.Dvořáček: K požadavkům sudetoněmeckých Landsmanschaftů, Nizoz.listy 1998, č.4, str.16.

L.Malinský: Malé česko-německé vztahy, Nizoz.listy 1998, č.4, str. 48.

B.Dvořáček : Dobré vztahy s Německem musejí vycházet z poválečných realit, Nizoz.listy 2000, č.1, str.29

J.Kovařík: Češi by měli sbírat peníze na odsunuté Němce, řekl Doležal, Právo, str.2, 17.4.2000.

**** v sobotu 19. února **zemřela Marie Glázrová**, jedna z nejoblíbenějších hereček válečných a poválečných let. Narodena 11.7.1911, po absolvování pražské konzervatoře (1931) začínala v Plzni, odtud do Městských divadel pražských a od roku 1939 do 1987 Národní divadlo. Působivá zjevem zářila v rolích lyrických hrdinek, smysl pro komiku ukázala v Shakespearovi (Zkrocení zlé ženy) stejně jako v Kláskové z Jiráskovy Lucerny. Třikrát nastudovala Mrštíkovic Maryšu, a řada dalších rolí je stejně bezpočetná jako nezapomenutelná. Stejně oblíbená byla i v četných filmových rolích, z nichž vynikaly Babička a Rozina sebranec. V civilním životě byla partnerkou basisty Eduarda Hakena, který zemřel o čtyři roky dříve.

**** 22. února by se byl dožil sta let **rebel filmové tvorby Luis Buñuel**, provokatér téměř morbidní, surrealist, snílek a jedna z největších filmových legend. Zemřel 29.7.1983.

**** zemřel též švédský filmový režisér Bergman. Ale pozor, **nikoli Ingmar Bergman**, ten ve věku 85 let stále režíruje a pracuje na divadle; zemřel jeho syn a spolupracovník **Jan Bergman**, mlád 54 let.

**** můj článek o **Nej..., nej..., nej...** z minulého čísla má ještě dovětek. Evropská unie novinářů (UEPS) zvolila letos v únoru nejlepší sportovce roku 1999. První místo mezi muži si vysloužil náš desetibojař Tomáš Dvořák, druhé holandský plavec Pieter van de Hoogenband a třetí norský lyžař Lasse Kjus. Z žen si zasloužila první místo fenomenální rumunská běhna Gabriela Szabó, druhé (s odstupem) rakouská lyžařka Alexandra Meissnitzer a třetí Steffi Graf. Na stejný článek reaguje **Pavel Englický** na jiném místě tohoto čísla.

**** **pouze rodnou řeč ovládá 45% Čechů** ve věku mezi 16 a 65 léty. Pouze 15,1% dokáže vést anglický rozhovor, a tři čtvrtiny Čechů se nedomluví ani německy, ani francouzsky či španělsky. Proti tomu každý druhý Belgičan ovládá angličtinu, v Holandsku tak činí 70% populace a v Polsku prý pouze 5%. Za dva roky bude u nás znalost cizího jazyka povinností každého vyššího státního úředníka, vzhledem ke výhledovému vstupu do EU angličtina a francouzština budou mít větší váhu než němčina. Pane Komenský, prosím dohlédněte! A hlavně pomozte.

**** k předchozí jazykové poznámce se váže **starý vtíp z doby totalitních policistů**. Jdou dva taci policisté po ulici a zastaví je chodec, zřejmě cizinec něco hledající. Ptá se zdvořile: *Can you tell me the way to the railway station?* Oba vymění mezi sebou pohled a pokrčením ramen dávají najevo, že nerozumí. Cizinec se přesune na jinou kolej: *Können Sie mir sagen wo ist das Hauptbahnhof, bitte?* Táž negativní posunčina je jejich odpovědí. Cizinec se ale nevzdává: *Waar is het centraal station a.u.b.?* Mlčenlivá bezradnost trvá. Cizinec je ale bojovník, opakuje svůj dotaz francouzsky, se stejným výsledkem, teprve po marném pokusu v italštině situaci vzdá a pomalu se vzdálí. Oba policisté za ním mlčky hledí, až jeden z nich přeruší ticho: *"Vidíš ho, vola, pět jazyků umí, a stejně je mu to houby platný!"*

**** možná už od Nového roku bude možno v Česku si zakoupit "**svou**" **státní poznávací značku** na motorové vozidlo. Tedy místo neosobního čísla třeba osobní **FRAJER** nebo něco ještě horšího. Předpokládaná cena asi deset tisíc Kč, po třech letech obnova. To bude zmateček!

**** mnoho lidí je **alergických na něco**, nebo na někoho. Často ve formě dotyku, jako třeba Andy Warhol na dotyk lidský. Míloval ale kočky, jichž dotyk mu nevadil, na rozdíl od mnoha lidí alergických právě na kočky, třeba jen v místnosti. Že ano, paní Brotánková ?

**** známý spisovatel **Isaak Asimov** sestavil jakousi biografickou **encyklopedii ze životů velkých badatelů všech dob**. Mezi 1195 jmeny je devět rodáků z českých zemí, z nich tři z Prahy. Těch devět si můžeme osvěžit, jsou to Purkyně, Mendel, Mach, Freud, Koller, Gödel, Heyrovský a manželé Cori. Nevím co všechno o všech víte vy, ale já mám určité mezery. Kupř. manželé Cori jsou typičtí Pražáci a nositelé Nobelovy ceny (1947) a mají dokonce svou ulici. Ve Vídni.

**** jistý Jihoafričan bude mít co dělat, aby odseděl jemu vyměřený trest, dlouhý **tisíctristačtyřicet let a tři měsíce**. Za 26 pokusů a 27 dokonaných vražd, 14 znásilnění a 41 ozbrojených loupeží. Jsem zvědav, zda se mu to podaří. Budeme referovat v Listech.

**** moji kenští přátelé zřejmě neztratili smysl pro humor, který jsem u nich obdivoval, i když to byl "humor po jejich". V tradiční automobilové soutěži (obtížnější než Paříž - Dakar) **Safari Rally**, jejíž průběh jsem mohl šestkrát sledovat docela zblízka, si poslední etapu, která vede přes několik říčních brodů, poněkud vylepšili, především na podívanou. Při přejíždění zrádných brodů se vždy děje něco zajímavého, také jsem na to málem doplatil, ale místním divákům to zřejmě tentokrát nestačilo. Postavili proto před brodem umělou hráz, jejímž otevřením **zvýšili hladinu řeky v místě brodu** a projíždějící vozidla spíše plavala než jela. Doplatil na to skotský závodník Colin McRae nedostizitelným zdržením, které ho oloupilo o přední místo v konečném pořadí. Domorodci se prý dobře bavili. Mimochodem české **Octavie** s různonárodními posádkami si vedly docela dobře, dojely na sedmém a osmém místě, a tedy i bodovaly. Letošní Safari Rally vyhrál Angličan Burns (Subaru), druhý byl Fin Juha Kankunen (též Subaru).

**** **Sergej Bubka**, legenda **tyčkařské disciplíny** lehké atletiky se během své ke konci se chýlící kariéry stal šestkrát za sebou mistrem světa, čtyřikrát též halovým, ale pouze jednou si skočil pro olympijské zlato. 44x překonal magickou hranici šesti metrů a 35x překonal (většinou svůj vlastní) světový rekord, naposledy 1994 (v hale 6,15 m a venku 6,14 m). Překonal též několik hraničních přejezdů, z Doněcka do Berlína (ještě za SSSR), odkud měl blíže k nespočetným závodům, a později do Monte Carla (dosud), odkud se mu lépe platí daně, což otevřeně přiznává. Třeba ho ještě uvidíme nad laťkou v Sydney, kdy mu bude 36 let.

**** přes **pět miliard guldenů utratil** za posledních deset let **princ Jefri z Brunei** za automobily, jachty, letadlo a klenoty, jak vyšlo na jevo u soudu. Bude vracet ?

**** **uznání dobrým žurnalistům** vyslovil i jejich ostrý kritik **Miloš Zeman** při letošní návštěvě Holandska. Během minulého roku jich padlo 34 při výkonu svého povolání.

**** mnohem více Američanů padlo v roce 1997 následkem **užívání drog**, a to **šestnáct tisíc**. Bylo jim to umožněno **špičkovým snížením cen heroínu a kokainu** v onom roce. "Hospodářské zázraky" nejsou zřejmě pro všechny lidi prospěšné.

**** určitě ne pro jistého pana Michaela Saylora, který poklesem hodnoty akcií svého podniku **Mikrostrategy** ztratil za jeden den **šest miliard dolarů**. Jakkap by asi vypadala **Makrostrategy**?

**** podobně pan **Bill Gates**, vládce podniku **Microsoft** (opět **Micro**), ztratil na hodnotě svých akcií přes den **jedenáct a půl miliard dolarů** poté, co soud jej uznal (v první instanci) vinným z porušení protikartelového zákona. Gates ihned oznámil odvolání, takže to ještě pár let potrvá, než se tato **makropříhoda** definitivně ukončí.

**** **střepej jednak přinášejí štěstí**, jednak mohou být různých velikostí. V únoru ulomený **střep Rossova ledovce** v Antarktidě byl v šíři 37 km dlouhý 295 km. Mému štěstí se může vyhnout.

**** osmého dubna podlehl dlouhé nemoci ve Vinohradské nemocnici **František Št'astný, legenda československého motocyklového sportu**; bylo mu 72 let. Čtyřikrát vyhrál závod o mistrovství světa své kubatury, osmdesátkrát stál na podiu mezinárodních závodů a Velkých cen. Nejvíce produktivní byl začátkem šedesátých let, dvakrát byl třetí (1962,63) ve slavné anglické TT a v roce 1963 po ceně Prachovských skal nosil osm měsíců sádku a berle, po nejhorší havarii své závodnické kariéry. Rok nato se rozbil v Německu. Byla to početná armáda chirurgů, kteří se nějak podíleli na údržbě jeho tělesné schránky, přes padesát zlomenin a nespočetně úrazů měkkých částí těla. Sám se považoval za chodící sbírku šroubů, drátů, plátů a hřebů, vždy s humorem, když občas chodil k nám do Vinohradské na doléčování. Ještě letos v únoru byl vyhlášen za "Českého motocyklového závodníka století". Ani nevím, zda nějaký český motocyklový závod nese jeho jméno. Mělo by tak být.

**** New York bude mít **druhé Guggenheimovo muzeum**, které navrhuje americký architekt Frank Gehry, spolutvůrce nám dobře známého "tančícího domu" u Jiráskova mostu v Praze. Gehry též navrhl proslulé muzeum téhož jména ve španělském Bilbao. Nové muzeum v New Yorku bude určeno pro moderní umění po roce 1945, "starší" umění zůstane v nedávno renovované původní budově (arch. Frank Lloyd Wright). Nové muzeum o pětáctyřiceti poschodích už je předmětem protestů, zejména vládců nedaleké Wall Street, kteří by ve svém sousedství raději viděli hotel a kasino. Příznačné.

**** před časem jsme zde referovali o budoucím muzeu v pražských Sovových mlýnech, kde mají být umístěny **sbírky manželů Mládkových**. Dnes už se mluví konkrétně o datu, prý bude otevřeno v prvním pololetí příštího roku. Adaptace bude stát zhruba 90 milionů korun z kapsy pražského magistrátu Nadace Jana a Medy Mládkových. Sbírka obsahuje asi 225 obrazů a kreseb Františka Kupky, šestnáct soch Otty Gutfreunda a asi tisíc děl českých a slovenských umělců z šedesátých až osmdesátých let.

**** letos v květnu dovršila **Indie první miliardu obyvatel na svém území**. Jak dlouho potrvá, než dovrší druhou? Neopomeneme včas referovat.

**** **nový cizinecký zákon** rodí mnoho problémů zejména cizím **reprodukčním umělcům**, seskupeným v různých mnohočlenných souborech (orchestry, balety, divadla aj.). Na cestu do Česka potřebují totiž tito umělci vizum, přestože "obyčejní" turisté mají vstup bezvízový. Nejen administrativní, ale v neposlední řadě i finanční komplikace (o vizum je nutno žádat a za ně platit), takže mnoho cizích umělců k nám přestává jezdit. Novelizace se zdá už nyní nevyhnutelná, dříve než pavučina na kulturních stycích se stane neproniknutelnou.

****přede dveřmi máme **mistrovství Evropy v kopané**. Mezi účastníky je též Anglie a Španělsko, jichž kluby soutěží i v nejvyšší evropské soutěži klubových mužstev, což jistě poskytne tak trochu přehled i o kvalitách a možnostech národních celků. Tedy za Španělsko **F.C.Barcelona** a za Anglii populární **Chelsea**, podívejme se tedy na jejich sestavy pro dubnové utkání. Nejprve **ryze španělská Barcelona**: 4 (čtyři) Španělé, doplnění sedmi legionáři, pět jich je z Holandska (a několik dalších v záloze), a po jednom z Brazílie a z Portugalska. Tedy více Holanďanů než Španělů, tak to se mnoho o Španělském fotbalu nedovíme. Tak krátký pohled na **anglickou Chelsea**: dva Francouzi, jeden Holanďan, jeden Rumun, jeden Dán, jeden Španěl, jeden Ital, jeden Nor, jeden z Uruguaye, jeden z Nigerie, a jako překvapení večera i jeden Angličan. Tedy o síle potenciálu evropských zemí jsme se mnoho nedověděli, prý se chystá předpis, že za kluby v soutěžích bude muset hrát aspoň jeden tuzemec, což obcházet nedá jistě velké obtíže. A co afričtí, jiho- a středoameričtí hráči v evropských soutěžích, jimiž se to začíná hemžit. Bude také muset hrát jeden Evropan k udržení evropského rázu kopané, když už národní rázy vzaly za své? Anebo počkáme, bude-li po jednotné Evropě také jednotná Zeměkoule?

CO ČI KOHO DALI ČEŠI SVĚTU

ÚVAHA ČTENÁŘE

PAVEL ENGLICKÝ (Belgie)

Včera se mi dostal do rukou občasník Nizozemské listy. Články vytištěné v různých stylech a formách se střídaly s fotografiemi a rozhovory. Obsah byl zajímavý a poučný, s chutí jsem to přečetl od A až do Z. Velmi mne zaujal článek Nej.....nej.....nej....ší od pana Malinského. Zvážte pak ta část týkající se „Co či koho dali Češi světu“. Rozhodl jsem se, že dám na radu pana Malinského a vyhledám si další podrobnosti v encyklopedii. Jakožto správný pozemšťan žijící na přelomu století, využívající nejmodernější technologie, zasedl jsem za počítač (vlastně před počítač), zasunul CD-rom obsahující nepoužívanější encyklopedii „Encarta 99“ a vyřukal první jméno. Počítač zarachotil anic. Na obrazovce se objevil nápis: „Vámi vybraný pojem: „Jansky“ se v této databance nenachází. Chcete vyhledat příbuzná nebo podobná slova v jiných člancích?“. Samozřejmě, že chci! Namířil jsem myš na „OK“ a udeřil ji mezi uši. Objevil se článek o galaktickém záření s popisem ve kterém se vyskytovalo jméno Jansky. Alespoň něco, řekl jsem si, i když to s krevními skupinami nemá nic společného. A tak to šlo dál a dál. Vyřukával jsem jméno za jménem a zažíval další a další zklamání. Vůbec nás na Západě neznají. Nic jim to tady neříká. Žádný Wichterle, Laufberger, Heyrovský nebo Hrozný. Možná, že hledám špatně, třeba má můj program problém s tou zatracenou diakritikou. Zkusíme to znovu a jinak. Ťuk, ťuk, ťuk ahola! Encarta našla Hrozného! Viktoria, zvolal jsem, než jsem si přečetl, že se jedná o Boleslava I – zvaného Hrozný. Tak na to skočíme z druhé strany, třeba přes archeologii! Konečně! Dva odkazy na pana Hrozného, jednak, že dekrytoval chetitské tabulky a jednak, že v roce 1925 vedl vykopávky při kterých byly tyto tabulky objeveny. Ale co zbytek? „Bohužel nic, pane inženýre“ (jak vtipně říkával Luděk Sobota panu Nárožnému, když si jmenovaný zkoušel pročešat vlasy), opět žádný údaj, žádný Brauer nebo Žáček. Při dalším hledání jsem měl přeci jen více štěstí. Co se týče umění a literatury bylo české zastoupení již na úrovni. Forman, Janáček, Martinů, Kubelík, Čapek (oba dva), Kundera a další, ale žádná Destinová nebo Vejvoda. Ve sportu to samé. Navrátilová a Zátoupek, ale žádná Časlavská. Čím to, ptám se sám sebe. Je přínos těch neuvedených tak malý a nicotný, že je není nutno jmenovat? Jan Jánský? Kolik lidských životů bylo zachráněno díky jeho práci? Jsem možná patriot, ale i kdybych nebyl, tohle mně vadí! Myslím, že kdyby Angličani viděli, že Fleming, jakožto objevitel penicilinu, není uveden v encyklopedii, tak by se také naštváli. Dost mne překvapilo, že všichni uvedení, s výjimkou pana Zátoupeka a brě Čapků pracovali, nebo i žili a zemřeli v cizině.

Myslím, že je třeba si vyhrnout rukávy a dát se do práce. Jestliže je Západ přehlízí a nebo nezná, tak je na čase, abychom je poučili sami. Proto navrhuji následující: vytvořit internetovou stránku osobností českého původu, které si svou prací a nebo činností zaslouží být světem uznáni. Na tomto místě se chci obrátit na čtenáře těchto řádků. Pokud má někdo informace o zasloužilých krajanech, kteří nejsou uvedeni v encyklopedii a zaslouží si to, může je zaslat na moji adresu, nejráději přes internet, k dalšímu zpracování. E-mail: pavel.englicky@advalvas.be.

Pozn.red.: Podobnými nedostatky na oficiální webové stránce Ministerstva zahraničních věcí ČR www.czech.cz se zabýval Alexander Moroz v Nizozemských listech č.3/1999 článkem Webové stránky našich vládních institucí. (1m)

ČEŠI VE SVĚTĚ 1918 - 2000

Dlouho očekávaná kniha vyšla v květnu v česko-anglickém vydání. Obsahuje na 2000 jmen a snaží se alespoň částečně splatit dluh Čechům žijícím či pracujícím ve světě. Je možno ji objednat na adrese Skylla Bohemia, Matúškova 831, 149 00 Praha 4, cena knihy 999,- Kč, poštovné 160,- Knihu se podařilo dokončit a vydat v roce, kdy Praha je evropským městem kultury. ČČ

ČEMU NEROZUMÍM A TEDY NECHÁPU

LADISLAV MALINSKÝ

Jako člověku průměrné inteligence (podle úsudku jiných) je mi mnohem více věcí nejasných než jasných. Pochopitelně jsem se snažil ty nejasné sám sobě nějak rozumně vysvětlit, ale většinou marně; když jsem ani dotazy na místech povolaných až i učených jasno nezískal, začal jsem si dělat poznámky s úmyslem, že jednou za tím půjdu. Zde malý úryvek, snad mi někdo pomůže, za čež předem děkuji.

1. pochybnost: Často se dočítám, zejména po volbách, že někteří ministři sice v nové vládě zůstávají, ale mění své resorty. Ostatně se tak děje někdy i bez voleb. Vždy jsem se domníval, zřejmě mylně, že ministr musí (nebo alespoň má) svému resortu rozumět, proto je ministrem třeba pošt. Ale v novém vládním seskupení je mu přiděleno třeba ministerstvo zdravotnictví, nebo kultury, nebo bůhví čeho, co s poštou ani náznakem nesouvisí. Logickou úvahou z toho plyne, že buď je onen stěhující se ministr poslední geniální polyhistor svého druhu (což se mu na ministerstvu pošt nepodařilo prokázat), nebo na jeho odborných znalostech vůbec nezáleží a je zcela lhostejné, kde tedy sedí. A snad i kdo tam sedí. Tak jak to vlastně je ?

2. pochybnost: Ještě k těm ministrům. Jestliže někdo ve svém povolání, soukromém, ale především veřejném, nějakým způsobem zklame či selže, nese z toho určité důsledky, většinou jde na nižší, a především méně odpovědná místa, kde toho nemůže tak mnoho pokazit. Anebo je prostě vyhozen, ať se stará sám. Takový postup je celkem logický a srozumitelný. Proč ale v některých státech někteří ministři (obojího pohlaví), kteří ve svých funkcích totálně zklamou, jsou za to povyšováni, třeba do Evropského parlamentu. S tím si také nevím rady, mám na mysli třeba Holandsko, s tragickou ministryní dopravy, dnes v Bruselu. Podobný osud se odehrál na ministerstvu spravedlnosti a lze jej očekávat též ve zdravotnictví.

3. pochybnost: Nevím proč jsou televizní titulky (nebo filmové podtitulky) soustavně umístovány v dolním okraji obrazu, tedy tam, kde se nejčastěji něco podstatného děje a díky oněm titulkům nelze onen děj spolehlivě sledovat. V místnostech se odehrává mnoho scén u stolů, nebo dokonce přímo na stolech, tedy v dolní části obrazu, venku se hraje s míčem po zemi, i lidé chodí většinou po zemi, ve dnes tak oblíbených talk-shows u konferenčních stolků nebo v pohodlných židlích jsou účastníci díky několikařádkovým titulkům zbaveni svých dolních částí, ač někdy tyto jsou poutavější než jejich části horní. Někdy by divák rád viděl celou postavu účinkujících, co mají na sobě, jaké nohy patří k té dobře oblečené ženě, a mnoho jiných detailů. Místo toho koukáme na v těchto případech rušivé titulky. Proč tedy neumístit tyto titulky na horní okraj obrazu, kde zpravidla je pouze prázdné nebe nebo holý strop, které pro děj v obraze jsou naprosto bezvýznamné.

4. pochybnost: Zde se jedná spíše o tupost lidskou než o pochybnost. Jde opět o televizi, tentokrát převážně německou, která jak známo vše dabuje, tj. vše jiným jazykem mluvené převádí do jazyka německého. Budiž, dělají to i jiné televize, nikoli pouze německá. Díval jsem se jednou na německé televizi na americký film, v němž hrál nevelkou rolí Luis Armstrong, hrál i na trumpetu a zpíval. Film byl ovšem dabován do řeči německé, a tedy i hlas Armstrongův, pokud tam něco říkal. A nyní ta pochybnost, nebo tupost: i ten nenapodobitelný charakteristický zpěv Armstrongův byl pečlivě dabován, hlasově plochý, tuctový, a ovšem německy ! Jindy: Když zemřel anglický veleherec Richard Burton, zařadila i německá televize vzpomínkový pořad, velmi dobře sestavený. Burton byl charakterizován jako klasický shakespearovský herec, jehož interpretace tohoto klasika dramatu zůstane nedostižná. Jako ukázka byl vybrán Burtonův monolog z jednoho Shakespearova dramatu. Jenže na tomto archívním úryvku mluví kdosi za Richarda Burtona, německy ! Proč ? Záhada, pochybnost, nebo přece jen tupost ?

Můj seznam mnou nepochopených situací je mnohem delší, někdy je až neuvěřitelné, že jsme si něčeho rušivého již dávno nevšimli a neprotestovali. Ale mlčíme-li, dobře nám tak.

S . O . S.

STŘEZTE OVOCNÉ STROMY

BOŘIVOJ DVOŘÁČEK

V Holandsku není dnes nesnadné vyvolat v život akce pro záchranu a obnovu přírody, udušené pokrokem moderní techniky. Tak před několika lety přišel rotterdamský anesteziolog dr. Rupreht na myšlenku obnovit alej hrušní podél venkovské silnice, probíhající v sousedství starého statku, kam rád jezdívá.

Je to v katastru obce Wijk en Aalburg, silnici se říká *Veldstraat* (z dálnice A 27 Gorinchem-Breda se odbočí na N 322 /Almkerk-Zaltbommel/, z této na N 267: na křižovatce Wijk en Aalburg na opačnou stranu než do centra obce. Veldstraat probíhá asi 300 metrů odtud).

Alej hrušní tu kdysi bývala, několik starých stromů se dochovalo, ale většina musela ustoupit úpravám katastru a nezájmu moderní doby. Dr. Ruprehtovi se podařilo uvést v život sdružení (stichting), které se za jeho předsednictví ujalo celé akce, tj. získání sponzorů na nákup a další péči o stromky v řadách milovníků přírody, jednotlivců i podniků, jako kupř. Rabobanka. Výsadba pak probíhá za velké slávy pod patronancí starosty obce a za účasti bývalého prezidenta Mezinárodní dendrologické společnosti IDS, pana J.A.D.van Hoey-Smitha, který je dodnes majitelem arboretea *Trompenburg* v Rotterdamu, dále pak za účasti všech sponzorů a zástupců tisku. Pan van Hoey-Smith je též v odborném styku s českou botanicou zahradou v Průhoncích. Až dosud bylo vysázeno na 300 hrušní a je v plánu tak doplnit alej v délce 2,5 km.

Při této zprávě si maně vybavuji venkovské silnice v České republice; jsou dodnes lemovány alejemi ovocných stromů, které dodávají výrazný charakter i jinak krásné krajíně. Ovšem většina stromů je ve zbláčeném stavu, dokonce ovoce bylo v době olovnatého benzínu prohlášeno za nepoživatelné, a tak neměl a nemá nikdo o stromy zájem. Je otázka, jak se situace změní, až se podstatně rozšíří užívání bezolovnatého *naturálu*.

Nabízí se otázka, zda by nestálo za to - zatím bez ohledu na užitek - zachránit tento typický charakter přírody na českém a moravském venkově, aby příští generace domácích i turistů měly co obdivovat. Bylo by jistě záhodno i v Česku podnítit včas zakládání občanských spolků, sdružujících přátele přírody (pokud ještě jsou), kteří by se ujali péče o zašlé aleje, podobně jako se to podařilo dr. Ruprehtovi v Holandsku. Dr. Rupreht je původem Slovinec a jeho alochtonní iniciativa k zachování typického rázu holanské přírody je všeobecně ceněna. Snad i u nás, v srdci Evropy, by stálo za pokus dokázat, že tržní hospodářství nespočívá jen v přeplněných regálech samoobsluh.

Pro případ, že by se přecejn někdo o tento záslužný počín chtěl pokusit, připojujeme dvě adresy, kde by jistě našel pochopení, radu a i aktivní pomoc.

Stichting Herstel Perenbomenlaan
Secretariaat: Anjelierstraat 41
4261 CK WIJK EN AALBURG

Výzkumný ústav ovocnářský
Research Institut
CZ 507 51 HOLOVOUSY

PLÁŽÍ PSÍ

VÁCLAV ŠADRÁK II.

Nejdříve bych chtěl opravit omyly, které napáchal můj voditel v číslech. On totiž číslům moc nerozumí, sám říká, že neumí počítat a že to ve studiu matematiky dotáhl nejvýše k sečítání, čímž si pomáhal i v algebře, o níž se domníval, že je to násobilka. A tu si ještě zjednodušoval tím, že kolikrát měl násobit, tak tolikrát si napsal čísla pod sebe, podtrhl a sečetl. Chápete, že třeba 51 x 49 mu dalo zabrat a chvílku trvalo. Ale to je jeho problém. Horší je, že on tou svou negací číslic uvádí okolí v omyl; třeba telefonní čísla udává *přibližně*, nebo někdy i *napřeskáčku*, a pak se diví, že on se nikam nedovolá a málokdo k němu. To ovšem už není jen jeho problém. A u mne zase popletl rok narození, tak třeba v minulých Listech napsal 10.11.89, což není pravda, neb správný rok je 98. Tak vy všichni, kteří si dáváte mé příspěvky vázat do kůže, si to laskavě opravte. To víte, rozdíl devíti let je u psa velký kus života!

Ale k nadpisu. Takovou zimu, jako byla letos, prý žádný pes nepamatuje, a z lidí jen málokdo. Krom několika pršlavých dnů na začátku každý den sluníčko, modré nebe a teploměr mezi pěti a deseti nad nulou, ve slunci i výš. Já z toho profitoval nejvíc; stejně jako moji voditelé miluju slunce, a tím pádem jsme všichni tři nejméně třikrát týdně (a za každého počasí) jezdili na pláž, kamž my psi smíme bez omezení jen mimo sezónu, to jest mimo údobí, kdy tam polehávají ti chudě odění. V sezoně smíme jen na vyhrazené krátké úseky, jinak to stojí dost slušné pokuty. Ale na koně se to nevztahuje, ač mají větší nejen hlavu.

Když už jsme u těch koňů, já je tam viděl poprvé v životě, ale to je krása! A ta ladnost pohybu! Já si pak připadám jako hříčka přírody ve srovnání s nima, zvláště při pohledu zezadu, s těma mejma křivejma nohama. A já hned tak mindráky nedostanu, já věřím těm lidem, co se se mnou na ulici zastavují a říkají, že jsem jako moc hezkej jezefčík a pak si třeba se mnou hrají.

Ale přece jednou jsem mindráky měl, Bylo to taky na pláži, loni v létě, slunce a modré nebe. Právě jsem vylezl z moře, takže jsem byl splihlej a urosanej, a chystal jsem se vyválet se v písku, když tu vidím, mžouraje proti slunci, blížít se tři psy, zřejmě Peršany. Znáte je, vysocí, nápadně štíhlí, jako závodní chrti, ale s dlouhou hedvábnou srstí, která jim splývá ze všech částí těla jako závoj nebo vlečka. Zastavili se několik metrů přede mnou na vrcholu pískové duny, pěkně bokem ke mně, takže je nízké slunce prozařovalo jakoby rentgenem; výsledkem byla silueta jejich ladných těl, orámovaná prosvícenou krajkou jejich srsti. Chvilí postáli, jakoby čekali, že je někdo bude fotografovat (můj voditel pochopitelně zrovna foťák neměl), a pak se ladně dali do pomalého, vláčného pohybu. A já jen zíral na tu krásu, při zemi, umáčeněj, s křivejma nohama. K čemu jsou mi moje rodokmeny doma v šuplíku, táži se, a ti pitomí, krásní Saluki ani nevědí, že je mám. Ale počkejte až oschnu, až mne voditelka načeše, a až vás potom třeba potkám, ani se s váma nezastavím. Voditelé asi uhádli mou úvahu a dostal jsem zákusek navíc. Tomu říkám psí život. Voditelé jsou ke mně hodní, dobře jsem si vybral, a já jim to vynahradím, až se naskytne nějaká příležitost.

Naskytl se. Zadlouho, ale zase na pláži. Jak víte, já neposlouchám. Nic ve zlém, to je prostě rodová vlastnost nás jezefčíků, a já nevybočuji z řady; ostatně to o nás každý ví a tedy to ani neočekává. Bylo to už na podzim, skoro v zimě, přes hezké počasí bylo na pláži volno, jen pár psomilců a mezi nimi škola, tedy škola psí, která využívala volný prostor pláže. Asi tři cvičitelky tam vychovávaly asi šest psů, vesměs velkých. Chtěly od nich, aby jim nosili hozené míčky, ale pouze až na povel, nebo aby si přišli jim sednout k noze jakmile písknou a upaží (ty cvičitelky). No to bylo něco pro mne. Chvilku jsem to pozoroval a pak jsem se jim do toho plet a výchovu zřejmě kazil.

Cvičitelky mne stále odháněly, nemusím snad říkat že bezvýsledně, a já se báječně bavil. Když výchova hrozila naprostým fiaskem, cvičení psi si všímali více mne než velitelek, začaly se cvičitelky nápadně rozhlížet, kde jsou voditelé toho rušitele, tedy jako moji voditelé. Ti stáli hodně daleko a pozorovali ten zmatek ve psí škole. Nepochybuji, že s patričním úsměvem. Když zraky cvičitelek našly moje voditele, můj voditel udělal přesně to, co jsem v této situaci čekal: postavil se do pozoru, upažil, a nemaje píšťalku vydal jakýsi zvuk. Já to pochopil jako dobrý žert, zsalutoval jsem cvičitelkám a rozběhl jsem se přímočaře ke svým voditelům. Ještě jsem se ohlédl, abych viděl otevřená ústa těch bab, které asi do smrti nezapomenou, že viděly na vlastní oči jezevčíka, poslouchajícího pouze na povel paže, tedy na ten povel, který se ony marně snažily vštípit svým svěřencům.

A ještě něco. Jednou jsem slyšel, jak voditel četl voditelce (nebo to bylo naopak?) z nějaké učené knihy o nás psech, že my jezevčíci pocházíme původně z vlků. No vidíte ve mně vlka? Hned jsem se šel podívat do zrcadla, ale to je přece nesmysl, ne?

Mně říkal jeden starší hladkosrstý soukmenovec, že my jezevčíci jsme vznikli z aligátorů, a to díky četným a nákladným plastickým operacím. Proto jsme asi tak drazí, průměrně sto guldenů za kilo dospělé váhy. To taková osmdesátikilová doga je proti nám na váhu laciná.

Pokusil jsem se ten náš vývoj jednoduše nakreslit, a já si myslím, že to takhle bylo. Kdepak vlk ...

Glasvez

Po slovech **ROBOT** a **TUNELOVÁNÍ** další české slovo si prorazilo cestu do světa: **FORDKA!**

de fordka century
zeer compleet uitgerust

er is al een fordka
vanaf **f 19.995,-**

fordka century
vanaf **f 22.495,-**

Profiteer nu bij
Ford **Blijdorp** van de
nieuwe fordka

BoD

LUŠTÍRNA

LEGENDA KE KRÍŽOVCE č.14 (Tečky v horní části některých čtverečků nejsou mušince, ale pomůcka pro luštitel, že délka samohlásek je různá u svislých a vodorovných výrazů. **VODOROVNĚ:** **A:** Domácí střevíc; posvátný pták; ševcovský blázen; sdělovat písmem.

B: Pohled zpět; pohyblivá část motoru. **C:** Tropický savec; **První část tajenky;** písmeno české abecedy. **D:** Letovisko u Prahy; předložka; součást skotských jmen; jeden z čs. prezidentů.

E: Pcháč; druh lékaře; pronásledované dopravní prostředky; obuv. **F:** Zkratka Dělnických jídelen; vyhynulý pták; cizopasky; zbytek po péru; kuchtit. **G:** Dědic (angl.); **Pátá část tajenky;** severské chlapecké jméno. **H:** Tonda; přístěnek; komunikační spoj. **I:** Němec; zákusek koktavých; německá předložka (v); holandské město; holandský veletok. **J:** Domácky Eliška jako Kopecká; poslední bedna; slušná výzva k tichu; policejní zkratka; matlanina. **K:** Mužské jméno; očištná mísa; úřady (zastar.); neobvyklá zdobělina neobvyklé biblické postavy neobvykle zneužívané. **L:** Domov včel; **Druhá část tajenky;** franc. určitý člen. **M:** Kale; váhové jednotky; koňský řezník. **N:** Běžná část restaurační oblohy; vězení; těžké zbraně.

SVISLE: **1:** Část necek (lid.); zdolat oheň (řídčeji); Ústředí krátkozrakých ostrostřelců (zkr.);

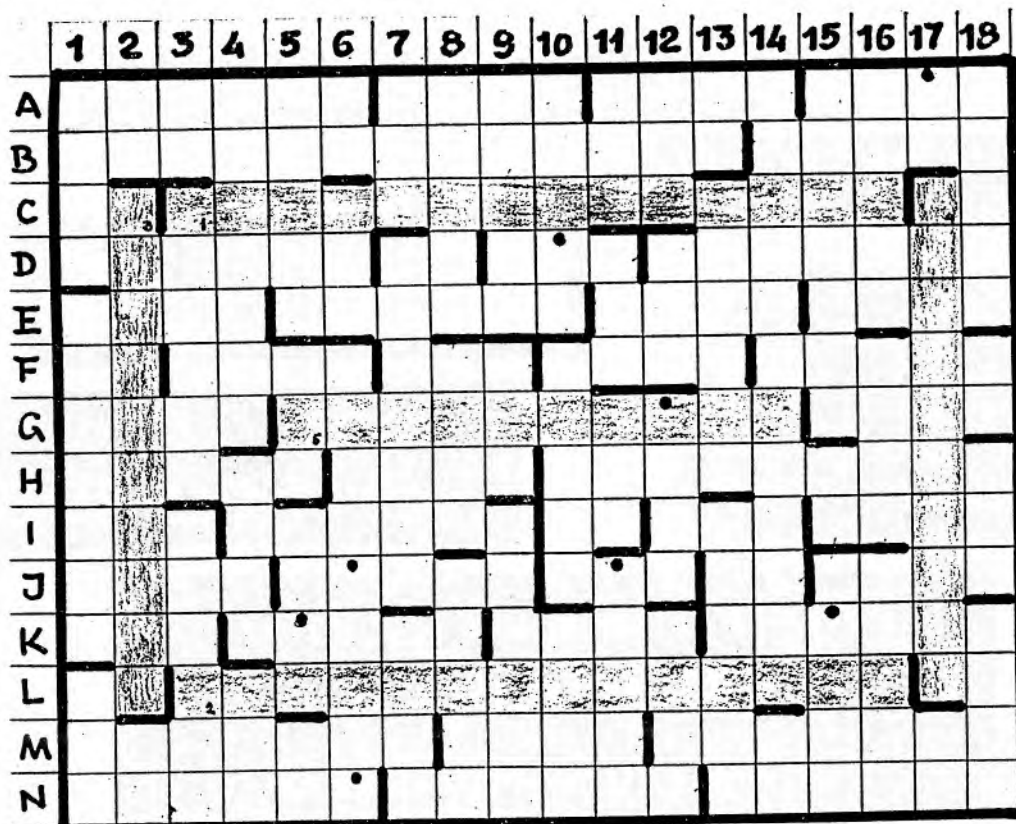
2: Karetní protest; **Třetí část tajenky;** značka první mladoboleslavské automobilky. **3:** Latinská spojka; úvěr; špatně se chodí na ledě. **4:** Volné místo; nápoj dobytka; kopitný savec. **5:** Zvíře domácí; stupeň v judu; státní pokladna; SPZ Dánska. **6:** Snad; okolo; ošahávaná více než třeba.

7: Mezinárodní sdružení paranoiků (angl.zkr.);dodatek; oprat. **8:** Opuštěný směr jazzové hudby (Dizzy Gillespie aj.); šlechtic jičínského kraje (Jičíněves); vřes dívčího jména. **9:** Holandsky já; jméno zpěvačky Sumac; inkoust; porazil (třeba vázu). **10:** Připravovat lože; barvení látek; nevelká.

11: Americká Ústřední zpravodajská služba; děvče z tabákové továrny; tkalcovský odborník na útky. **12:** Holandská informační turistická kancelář; jednotka dětské hry na schovávanou; český malíř, cizí dívčí jméno. **13:** Zkr.obchodní školy; minidítě; český hudební skladatel hraný v zahraničí. **14:** Úchvatný lad (starospisovně); primitivní objevitelské plavidlo. **15:** Časté jméno českých pořičních sportovních klubů; 999; mořská vydra. **16:** Číslovka druhová; domácky Jiřina; spojka. **17:** Často užívaná zkratka pro Astrální observatoř; **Čtvrtá část tajenky;** písmeno.

18: Dialektické kšandy; citoslovce posměchu; Asociace slov. emigrantů (zkr.); plky.

Rozluštění na adresu **DOPISY.**

ROZLUŠTÍRNA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
A	P	O	D	H	O	R	A	L	K	A	T	R	O	P	O	L	A
B	O	B	R	O	D	A	L	A	R	G	O	I	D	I	P	A	M
C	R	O	T	R	E	K	L	B	I	N	G	O	R	T	I	K	Y
D	Č	I	M	H	Ů	R	E	S	E	Ů	H	Y	B	A	M	L	
E	B	I	M	O	N	V	E	M	T	S	T	U	T	U	T	E	A
F	I	R	E	N	A	K	D	O	A	T	O	M	Y	M	Y	O	M
G	T	U	M	O	T	A	K	S	T	A	N	O	P	T	I	K	A
H	T	A	R	G	A	D	E	L	I	K	O	R	S	E	L	E	T
I	E	N	E	R	G	Y	V	I	M	M	V	I	R	E	N	O	I
J	O	D	R	A	A	H	A	M	V	R	E	P	L	I	K	A	R
K	D	A	D	M	R	A	Z	P	I	S	T	S	O	E	N	Z	I
L	O	B	A	P	A	N	P	R	C	K	R	A	N	R	Y	A	N
M	M	A	L	Ý	Č	E	R	V	E	A	S	T	Z	R	M	D	A
N	A	L	E	Č	O	P	A	N	E	L	Ý	I	K	E	F	A	X
O	C	E	L	E	P	O	S	I	T	Z	R	A	R	N	A	R	A
P	I	M	I	T	O	H	O	P	A	D	A	N	A	Z	E	M	N
Q	P	A	L	A	D	O	P	Ů	L	E	R	O	P	O	V	O	D
R	E	N	E	Ř	A	D	E	L	A	N	N	D	K	S	K	O	R
S	S	I	B	I	L	A	S	E	Ž	A	A	A	A	A	A	A	S
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Rozluštění křížovky č.13 z čísla 1/2000

ODESÍLATEL →
 tohoto lístku, adre-
 sovaného redakci,
 se zapomněl
 podepsat. Prosíme
 sdělte jméno a
 adresu, odpověď
 vás čeká v redakci.

L.M.

**FREE HOLLAND
 WELCOMES
 THE SOLDIERS OF THE ALLIES**

WELKOM IN HET VRIJE NEDERLAND!

zdraví

*"Táto, mámo, náš lékař praví,
že i "haš" je někdy zdravý!"*

Ano, ale pouze ten obsažený v **HAŠlerkách!**

Holandané už to našli,

Hašlerky

jsou proti kašli !

ZABIL JSEM POŠŤÁKA, NEB HAŠLERKY NENES !

DEMOSTHENES

Kam chodí **Hašlerky, tam nechodí lékař !**

U nás nekašleme, my máme

Hašlerky

(Staré lidové pořekadlo)

Každé ráno, v poledne i zvečera

jedno cukátko pana Hašlera !

Hašlerky

**na kašel ? To není věc nová,
to hlásala už paní SANDTNEROVÁ**

Konečně nemusíme do **Tuzexu** (za bony)

pro ty Hašlerovy bonbony !

(Drobní spotřebitelé)

K dostání ve všech lepších lékárnách a drogeriích, brzo i ve speciálních trafikách.

(Jak vidíte, už zas melem!
L.M.)

Z A D N Í S T R A N A

JAK JSEM HRÁL NA DIVADLO

Možná, že někdo z vás postrádá v nadpisu článku onen zvrtník *si* (hrál), anebo mu vadí ona předložka *na* (divadlo), tedy: To *si* tam není protože ode mne nebylo žádáno, abych *si hrál*, tedy pro sebe, ale abych hrál *jim*; a to *na divadlo* mělo poněkud zmírnit škodu, kterou jsem svým výkonem způsobil divadelnictví jakožto takovému. Podobně jako hra "*na slepou bábu*" poněkud mírní neuctivou charakteristiku starších nevidomých dam. Příliš geniální toto přirovnání právě není, ale snad mi někdo porozumí, co jsem chtěl říct. Snad se poněkud vyjasní, až se prokoušete tímto úvodem. To vše, co bude následovat, se stalo už dávno, v době neblahého Protektorátu, začátkem let čtyřicátých, tedy v době mládí, které mnoho omlouvá, takže nekamenujte proroky, ba ani ochotníky.

Divadlo mám rád od dětství, nejdříve pimprlové (dokonce ve věku předškolním jsem byl na pimprlovém divadle studentů V & W, později Osvobozených), a moje obliba divadel pozdějších byla mému okolí známa. Snad proto jsem byl požádán jedním vlasteneckým spolkem, abych pro ně režíroval a hrál hlavní úlohu starokomika (bylo mi sotva přes dvacet) v jakési lidové veselohře, které byly tehdy povoleny hrát a jejíž jméno jsem dost rychle zapomněl. Přesto, že mám k divadlu úctu jsem přijal. Bylo to za války a pro dobročinné účely. Potlesk byl náramný, přítomní jej přidávali ke vstupnému, též pro dobročinné účely. Moji životní dráhu však ten potlesk neovlivnil.

Jsem Pražák, Podskalák, Vltavou křtěný, ale mým druhým krajem bylo od narození Hořicko, to v Podkrkonoší, a tam se udála asi o rok později moje druhá příhoda s divadlem. Vše začalo, jako většinou, zcela nevinně. Moji známí z blízké vesnice se při jedné ze vzájemných návštěv zmínili, že budou hrát divadlo a že už začali zkoušet. Věda tedy, že role jsou již bezpečně obsazeny poznamenal jsem, že bych si byl s nimi zahrál, škoda. Což jsem poznamenávat neměl.

Asi za týden se dostavila delegace oněch ochotníků, jimž prý jeden herec onemocněl, se žádostí, zda bych jeho úlohu nepřevzal, oni vědí, že mám své zkušenosti. Jsem typ člověka, který neumí říci ne. Mám doma už celou sbírku nepotřebných předmětů, které jsem z toho důvodu zakoupil. Přijal jsem tedy doufaje, že role je druhu *paní-psaní!* nebo *zvuk za scénou*. První z otřesů se dostavil vzápětí: už proběhlé zkoušky prý se mnou zopakují zvlášť. *S kapelníkem*. Chápete? *S KAPELNÍKEM!* Už několikrát jsem se vyznal, že neznám noty, nikdy a na ničem jsem nevyfukal Ovčáky, tím méně čtveráky, pískám falešně a ještě nikdo nikdy nepoznal melodii, kterou jsem se svým tradadá snažil naznačit.

Dostal jsem skript, kde můj onemocnělý předchůdce si červeně podtrhal svůj text. Nahlédl jsem dovnitř, napřed kradmo, pak důkladněji, stránky se červenaly jak hasičská zbrojnice. Budu stručný: při první zkoušce (s kapelníkem) vyšlo najevo, že jsem zdědil úlohu prvního milovníka v lidové operetě, tedy ve hře se zpěvy a tanci, jak vysvětloval chystaný plakát. Bylo mi též sděleno, že divadlo bude provedeno v přírodě. Ani tehdy jsem nenašel sílu k odřeknutí, nemohl jsem jim to prostě udělat, viděli tehdy ve mně tak trochu atrakci, která může přilákat lidi z okolí, kde mne znal za ta léta už kdekdo. Studoval jsem už medicínu (tehdy v nuceném přerušení) a všichni mi říkali pane doktore. A to lákalo ubohé nevědoucí. Budiž hned řečeno, že atrakcí jsem zůstal až do konce.

Nebudu popisovat útrapy zkoušek a trpělivost kapelníka nacvičit se mnou nejen sólové zpěvy, ale i (světe zboř se) dvojzpěvy s místní subretou. Hrdě a statečně jsem odmítal nabízené noty k domácím cvičením, po pravdě jsem říkal, že je ani nepotřebuji. Sklidil jsem za to obdiv a úctu k mým zkušenostem. Konečně došlo k premiéře, která byla též plánovanou poslední reprizou. Scéna byla s láskou odborně postavena na pasece (tak nějak zněl i název operety), stranou, hodně stranou pod košatým stromem byl umístěn orchestr a v pozadí za velkou kulisou hájovny byla šatna, rekvizitárna a vše ostatní. Náповěda byla úhledně zakopána v jámě, ani ji vidět nebylo, jen nás účinkující kus červeného drátu varoval, abychom jí nešlápli na hlavu. Hlediště naplněno do poslední lavice, mnoho zvědavých známých, kteří nevěděli, co je čeká, a několik přátel, kteří to tušili.

První sólo jsem odzpíval (musím to tak nazývat) jak se na operetního tenora sluší - před rampou a blízko náповědy. Objevila se ale malá technická závada, orchestr, který bylo velmi dobře slyšet v hledišti, k jevišti, tedy k nám, pouze matně doléhal, a kapelník i se svou zanícenou gestikulací byl skryt za stromem. Začal jsem tedy svou árii v okamžiku, kdy nastal v orchestru jakýsi pohyb. Pravděpodobně jsem začal předčasně, asi ještě do přede hry, protože když jsem skončil poslední sloku, slyšel jsem ještě dlouho z dálky doznívat její melodii. Je také možné, že ve snaze zkrátit svá pěvecká muka jsem zpíval příliš rychle, nedaje se ničím rušit, tedy ani hudbou.

Situace se ještě podstatně zhoršila při dvojzpěvech se subretou. Přišel totiž vítr, který zavál hudbu pouze do hlediště a jeviště nechal hluché, tedy i ta vzdálená pomoc mi odpadla. Z mého místa bylo podle pohybů těžko rozeznat, zda už hudebníci začali hrát nebo se jen k tomu chystají. Byl jsem tedy odkázán na subretu. Pokud jsme vyzpívávali své předepsané city jeden druhému, tedy na střídačku, šel jsem po svém, tedy trval jsem na své melodii, nikdo mi nevadil. Ale v duetu, držíce se za ruce a pohupující se v bocích, jsem se musel přizpůsobit já, protože ona mou soukromou melodii neznala. Díval jsem se tedy upřeně kdy ona otevře ústa (rolí to neodporovalo) a snažil se ve vhodném okamžiku přidat. Nestihl jsem to nikdy přesně a ve snaze zachovat si tuto předlohu zůstával jsem asi o půl slova pozadu. Nedovedu to vyjádřit v počtu taktů, ale znělo to jako jakýsi primitivní pokus o stereofonii.

Ani po tomto dobrodružství jsem nezatoužil po změně svého povolání a po znovuotevření vysokých škol jsem raději dostudoval. Teprve o mnoho let později jsem se objevil znovu na prknech, tentokrát ve společnosti Miroslava Horníčka, Miloše Kopeckého, Jana Mašky a jiných kolegů (!) na památných a svým způsobem historických recitačních a dramatických večerech poezie Josefa Pepy Pánka, předchůdce později objeveného Jára Cimrmana. Ale to už je docela jiná historie, s příchutí tragikomedie, a tak hluboká, že jsem se dosud neodhodlal ji zpracovat. A už se sotva odhodlám.

LADISLAV MALINSKÝ

Upraveno ze samizdatu: L.M.:Ohlas na trojhlas,87-92

Z A D N Í S T R A N A

Odpoledne Nizozemských Listů 17.června 14,00 h